

BŪVNICĪBA LATVIJĀ

ILGTSPĒJAS IZAICINĀJUMI

11

ĢENERĀLVIENOŠANĀS – STIPRĀKIEM
UZŅĒMUMIEM, KONKURĒTSPĒJAI
BŪVNICĪBAS NOZARĒ

22

BŪVNICĪBAS PROFESIONĀLĀS
IZGLĪTĪBAS ATBILSTĪBA
NOZARES VAJADZĪBĀM

32

BŪVNICĪBAS UZŅĒMUMU
TOP 100

4

Izaugsmes un pārmaiņu
sliksni pārkāpjot

5

Latvijas būvnieki
māk plānot ilgtermiņā

6

Būvniecībā jāsakārto
atbildības jautājums

8

Novērst plaisas nozares
sistēmā

10

Par godīgu
konkurenci un kvalitāti

11

Kā pieveikt ēnu ekonomiku

14

Nozīmīgākās 2017. gada
būves uzņēmēju vērtējumā

19

Svarīgākais 2017. gada
notikums. Nākotne

20

Rezultāts
svarīgāks par mērķi

24

Esam nokļuvuši
pudeles tievajā kaklā

26

Galvenie būvniecības
nozares rādītāji

30

Liels apjoms
būs mājokļu būvniecībā

32

Būvniecības uzņēmumu
TOP 100

34

Elektroniskā
darba laika uzskaitē
būvniecībā

4

5

8

10

14

24

30

Biedrības *Latvijas Būvuzņēmēju partnerība* izdevums, 2017.
Veidots sadarbībā ar SIA *Jaunais kapitāls*.

LETA, depositphotos.com un publicitātes foto.
Vāka foto: istockphoto.com

IZAUGSMES UN PĀRMAIŅU SLIEKSNI PĀRKĀPJOT

Tirdzniecības centra *Akropole, Rimi* loģistikas centra, dzelzceļa līnijas *Rail Baltica* u. c. vērienīgu projektu būvniecība ir uzskatāma par vēstnesi pozitīvām vēsmām būvniecības nozarē un Latvijas ekonomikā kopumā. Ekonomikas dalībnieku noskaņojums uzlabojas, reizē ar to pieaug arī iespējas vairāk tērēt, uzlabot savus dzīves apstākļus, celt jaunas rūpnīcas, tirdzniecības ēkas un ceļus. Ne velti būvniecību, kura nodarbina aptuveni 70 tūkstošus darbinieku un rada krietnu daļu Latvijas kopprodukta, uzskatām par tautsaimniecības norišu spoguļi.

Tās, protams, ir labas ziņas pēdējo gadu straujās lejupslīdes nogurdinātajiem būvniecības uzņēmumiem. Būvniecības apjoma pieaugumu tuvākajos gados veicinās ne tikai privāto investīciju palielināšanās, bet arī straujā Eiropas Savienības fondu finansējuma ieplūšana ekonomikā. No būvniecības uzņēmumiem tas pagērēs savu resursu mobilizēšanu vienlaikus vairāku vērienīgu projektu realizācijā, sabalansējot arvien pieaugošās kvalitātes prasības ar ierobežotiem darbu veik-

“**Turpmākie gadi Latvijas būvniecībai būs izaugsmes un transformācijas periods. Nozarei būs jākļūst sakārtotākai, efektīvākai un modernākai**”

šanas termiņiem. Būs nepieciešama spēja precīzi plānot savas darbības, redzēt tās kopsakarības un koordinēt to veiksmīgu izpildi.

Tomēr tie nav vienīgie tuvāko gadu izaicinājumi. Nozari pārstāvošo, kā arī valsts organizāciju dienaskārtībā ir virkne svarīgu jautājumu. Nemainīgi augstais ēnu ekonomikas apjoms, birokrātiskais regulējums, kvalificētu speciālistu trūkums, kā arī izglītības sistēmas ilgstošā nespēja pārorientē-

ties uz nozares un sabiedrības nākotnes vajadzību apmierināšanu ir tikai daži problēmjautājumi, no kuru tālākās virzības būs atkarīga nozares konkurētspēja un attīstība.

Turpmākie gadi Latvijas būvniecībai būs izaugsmes un transformācijas periods. Nozarei būs jākļūst sakārtotākai, efektīvākai un modernākai, tajā nodarbinātajiem cilvēkiem būs jānodrošina labākas sociālās garantijas un darba apstākļi, neaizmirstot par galveno mērķi – drošām, kvalitatīvām un inovatīvām būvēm, kuras kalpo par sabiedrības labklājības pamatu un dzinuli.

Nākamo gadu sniegtās iespējas ir pilnvērtīgi jāizmanto, vienlaikus paturot prātā – labklājības un pārtības laiks ir piemērotākais brīdis, lai sagatavotos nākotnes nestajām pārmaiņām un izaicinājumiem. Šajā reformu un straujas izaugsmes periodā novēlu jums būt pragmatiskiem, tālredzīgiem un drosmīgiem, kā arī veicināt mūsdienīguma, godīguma un ilgtspējas principu nostiprināšanos Latvijas būvniecībā. ♦

LATVIJAS BŪVNIEMI MĀK PLĀNOT ILGTERMIŅĀ

Mēdz teikt, ka par labklājības līmeni valstī var spriest pēc tā, cik aktīvi notiek būvniecības process. Ja cilvēkiem nauda ir, viņi pērk būvmateriālus, nolīgst būvniekus dažādu darbu veikšanai un visapkārt ir vērojama celtniecības tehnikas darbība. Eiropas Savienības valstīs paralēli jau minētajam aspektam ir jāreķinās arī ar fondu līdzekļu pieejamību, kas ļoti uzskatāmi atspoguļojas statistikas datos.

Pērn valdība atrisināja jautājumus, kas ir saistīti ar Eiropas struktūrfondu apguvi, un tas nozīmē, ka būvniecības sektors atkal var rēķināties ar arvien jauniem pasūtījumiem. Tomēr šāda situācijas uzlabošanās nozīmē arī atbildības palielināšanos – ne tikai no valsts, bet arī pašu būvnieku puses. Mācoties no iepriekšējā perioda jeb t. s. trekno gadu pieredzes, svarīgi ir nepieļaut būvniecības tirgus pārkaršanu, proti, ir jāspēj izvairīties no situācijas, ka darbaspēka būvniecības sektorā trūkst, bet izmaksas nesamērīgi aug. Zinu – tas nav viegli, bet vēlreiz iekrist tirgus pārkaršanas

grāvī būtu absurdi. Citiem vārdiem sakot, pašreizējais Eiropas fondu līdzekļu apguves periods dod iespēju būvniecības sektoram atgūties no iepriekš piedzīvotās lejupslīdes, taču ir svarīgi šo iespēju izmantot pareizi, nepārvēršot efektu defektā.

Vēlos uzsvērt, ka, strādājot brīvā tirgus apstākļos, uzņēmējiem ir svarīgi, lai spēles noteikumi visiem tās dalībniekiem būtu vienādi un visi tos ievērotu – lai būtu brīva un godīga konkurence. Godprātīgi ievērojot šos principus, ilgtermiņā ieguvēji ir gan paši darbu veicēji, gan viņu pasūtītāji, gan arī valsts tautsaimniecība kopumā. Svarīgi ir ne tikai vārdos, bet arī darbos sakārtot pašiem savu nozari – un tā, lai visi būvniecības sektora uzņēmumi redzētu, ka, maksājot nodokļus un strādājot ar vienādiem spēles noteikumiem, ir vienkāršāk, godīgāk un rentablāk.

Joprojām ir jāreķinās arī ar ēnu ekonomikas faktoru būvniecībā. Uzteicams ir Latvijas Būvuzņēmēju partnerības (LBP) darbs, atklāti diskutējot par šo jautājumu un iegul-

dot savu artavu, lai situāciju vērstu uz labu. Vienlaikus ir jāatzīst, ka ēnu ekonomikas īpatsvars būvniecības sektorā joprojām ir liels. Valdība ir uzsākusi mērķtiecīgu darbu, lai šo problēmu risinātu, turklāt šo jautājumu ir svarīgi risināt ne tikai valstij, bet arī pašiem uzņēmējiem. Visi šajā nozarē strādājošie atrodas vienā līnī: ja mēs paši spēsim šo nozari sakārtot, būtiski samazinot ēnu ekonomikas apjomu, tad arī valsts kļūs bagātāka un spēš pasūtīt objektus bez Eiropas fondu līdzdalības.

Ir jāuzsver fakts, ka ne viens vien Latvijas būvnieks ir attīstījies, ne tikai īstenojot dažādus projektus mūsu valstī, bet arī veiksmīgi startējot ārvalstu tirgos. Šāda politika liecina par spēju plānot savu darbu ilgtermiņā, pieņemt arvien jaunus spēles noteikumus, konkurēt ar lielāku uzņēmumu daudzumu. Ir svarīgi, lai būvniecības sektorā strādājošie uzņēmumi perspektīvā būtu starp tām Latvijas kompānijām, kas konsekventi kāpinā savu eksporta apjomu, vienlaikus atceroties, ka arī Latvija ir pelnījusi tādu pašu darba kultūru un attieksmi kā pasūtītāji citās Eiropas valstīs.

Būvniecības sektors atkal var rēķināties ar arvien jauniem pasūtījumiem

LBP ir augstu pacēlusi godīgas uzņēmējdarbības karogu, tādējādi demonstrējot sevi kā sociāli atbildīgas politikas piekritēju. Ir svarīgi, lai šajā organizācijā ietilpstošie uzņēmumi gan sabiedrībai, gan kontrolējošajām iestādēm spētu pierādīt sevi kā labos piemērus šajā jomā. ◆

BŪVNICĪBĀ JĀSAKĀRTO ATBILDĪBAS JAUTĀJUMS

EM valsts sekretāra vietnieks Edmunds Valantis intervijā uzsver nepieciešamību sakārtot atbildības dalījumu būvniecībā – tas ļaus gan ātrāk risināt strīdus, gan samazinās birokrātisko slogu

Pagājušajā gadā daļu nozares regulēšanas funkciju uzņēmās Būvniecības valsts kontroles birojs, tāpēc vispirms – kuras darbības prioritātes ir EM dienaskārtībā šogad un, teiksim, nākamgad?

Es gribētu precizēt, ka birojs tāpat ir valsts pārvaldes sastāvdaļa, turklāt ekonomikas ministra pārraudzībā, tāpēc nekas būtiski mainījies nav. EM turpina rūpēties, lai būvniecības nozares regulējums būtu efektīvs, lai nozare attīstītos, kļūtu produktīvāka un vairāk eksportētspējīga.

Runājot par prioritātēm, atgādināšu, ka pastāv Latvijas Būvniecības padome, kurā darbojas gan nozares un ministrijas, gan – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras personā – būtībā pasūtītāju puses pārstāvji. Tas, ko mēs vēlētos, – lai būvprojektu izstrādes, saskaņošanas process notiktu ātrāk. Otrs virziens, kā jau minēju, – lai nozare kļūtu produktīvāka. Salīdzinot ar citām valstīm, šajā aspektā mums izaugsmes potenciāls ir ļoti liels.

Bet vai produktivitātes tēma primāri nav pašu būvnieku atbildība? Ko valsts te var ietekmēt?

Mēģināšu paskaidrot, tuvojoties no citas puses. Droši vien vairākums ar nozari saistīto atzīs, ka liela problēma ir ēnu ekonomikas īpatsvars, savukārt tik ievērojama ēnu ekonomikas īpatsvara situācijā konkurence vairs īsti nenotiek kurš-ir-produktīvāks līmenī, bet kurš-kaut-ko-vairāk-var-saveidot līmenī. Tādējādi zūd argumentācija ieguldījumiem tehnoloģijās, cilvēkos, kapitālā. Sakārtojot vidi ēnu ekonomikas samazināšanas ziņā, būvniekiem būs vairāk jādomā par produktivitāti.

Vēl viena nopietna problēma ir tā, ka, lai gan likumdošana būvniecībā

mums šobrīd ir tāda, ka, atvainojos par ironiju, visi ir atbildīgi par visu, ja būvniecība nav kvalitatīva, pie sasis-tas siles paliek pasūtītājs, jo finansiāli no atbildības par nekvalitatīvu darbu izvairīties ir viegli. Tātad Būvniecības likumā šis atbildības jautājums ir jā-sakārto, un, vienkāršoti izsakoties, tas nozīmēs, ka par konkrētu lietu ir konkrēts atbildīgais, nevis visi. Tas gan ļaus ātrāk risināt strīdus, gan samazinās bi-rokrātisko slogu. Vēl viens ļoti būtisks aspekts būvniecības regulējumā – kas šobrīd īsti nestrādā – ir apdrošināšana. Ir nobriedusi situācija, ka tas ir jāmaina.

Būvniecības likumā šis atbildības jautājums ir jāsakārto, un, vienkāršoti izsakoties, tas nozīmēs, ka par konkrētu lietu ir konkrēts atbildīgais, nevis visi

Vai tas nozīmē, ka tiks atvērts Būvniecības likums? Ir viedoklis, ka šāda virināšana ir nelāgs ieradums.

Es saprotu, tomēr gan ar nozari, gan ar, domāju, Saeimas deputātiem mums ir līdzīga izpratne, ka minētie jautājumi ir jārisina. Un pēdējā pusga-da laikā Būvniecības likumā jau ir bi-juši divi grozījumi. Mēs cenšamies vis-pirms formulēt tos grozījumus, par ku-riem ir lielāka vienprātība, un, jā, mēs apzināmies, ka, piemēram, pieminētā apdrošināšana izraisīs lielākas deba-tes, jo tur parādās zināmas izmaksas.

Būvniecības nozares apdrošināšanā ir dažāda citu valstu pieredze.

Ir Francijas modelis, kurā trīs pu-ses – projektētājs, būvnieks un pasū-tītājs – katra neatkarīgi viena no otras apdrošinās. Šāda modeļa apdrošinā-šana sedz divas situācijas: ja tiek kon-statēts, ka problēma ir strukturālajās, piemēram, nesošajās, daļās, un ja tiek konstatēts, ka ēka nespēj pildīt tās funkcijas, kurām tā ir paredzēta. Šādos gadījumos Francijā faktiski 60 dienu laikā tiek konstatēts zaudējumu ap-mērs un tiek izmaksāta kompensācija ēkas īpašniekam. To izmaksā pasūtītāja apdrošinātājs, kurš tālāk kopīgi ar pro-jektētāja un būvnieka apdrošinātājiem tiek skaidrībā par vainīgo. Tātad pasū-tītājam nav ilgi jāgaida, turklāt Francijā apdrošināšana ir spēkā 10 gadu perio-dā pēc ēkas uzbūvēšanas un darbojas arī tad, ja mainās ēkas īpašnieks. Šis, pēdējais aspekts ir būtisks, piemēram, cilvēkam, kurš nopērk dzīvokli no ne-kustamo īpašumu attīstītāja.

Un debates būs tādēļ, ka nozare pretosies lielākām izmaksām?

Es vairāk vērstu uzmanību uz to, kas šādas sistēmas ieviešanas gadīju-mā mainīsies. Vispirms jau izzudīs tie projektēšanas biroji, kuri projektus tir-go par, simboliski, 200 eiro. Daudziem projektētājiem, lai iegūtu apdrošināša-nu, būs jāpierāda, kāda ir viņu iekšējā kvalitātes kontrole. Tas pats attieksies uz būvniekiem. Apdrošināšanu būs ļoti grūti dabūt uzņēmumam, kuram ir, piemēram, t. s. kreisās brigādes.

Noslēdzot regulējuma tēmu – vai joprojām aktuāli ir tas, ka valsts nosaka vienu regulējumu, tomēr pašvaldību rīcībā ir pietiekami lie-las iespējas rīkoties, citādi?

No vienas puses, regulējums ir viens; no otras puses, dažkārt atsevišķas pašvaldību būvvaldes strādā atšķirīgi, un rezultātā slogs ir lielāks, termiņi – garāki. Viens, kas to risinātu (un te atkal ir jāatgriežas pie Būvniecības likuma), – ja likumā ļoti precīzi noteiktu, par ko būvvalde atbild un ko tā skatās. Šī tēma it kā vairākkārt ir pārrunāta ar būvvaldēm, bet pagaidām gadās tā, ka pēkšņi kādam parādās vēlme skatīties kaut ko papildus... Tā fundamentālā atšķirība izpratnē starp mūsu un atsevišķu būvvalžu pozīciju ir tā, ka, mūsuprāt, ja tu kaut ko skaties, kontrolē, tad tu par to arī esi atbildīgs, jo nav jēgas vienkārši dot iespēju kaut ko paskatīties, bet *neredzēt*. Piemēram, dažas būvvaldes saka, ka vēlas skatīties ugunsdrošības prasības. Labi, bet šīs prasības ir ļoti dažādas: kas viens ir paskatīties brandmūri vienai ēkai, cits – tirdzniecības centram, kurā ir daudz mazu veikaliņu. Un, kad mēs prasām, vai viņi skatās ugunsdrošību visiem veikaliņiem, tad atbilde nereti ir noliedzīga. Tad vai nu – vai nu.

Valsts kā būvniecības pasūtītājs – bieži šī tēma iegūst tādu politisku nokrāsu: kāds sola atbalstīt mājokļu iegādes programmu jaunajām ģimenēm, lētus īres dzīvokļus utt. Gribētu eksperta skatījumu.

Ja runājam par mājokļiem, tad Latvijā diemžēl joprojām nav definēts mājokļa pieejamības (angļu val. *affordable housing*) jēdziens. Mazliet vienkāršojot – pašreizējais regulējums nozīmē, ka mēs palīdzam tikai tiem, kuriem ir ļoti, ļoti smagi. Mēs apkopojam informāciju par citu valstu pieredzi un redzam, ka citas valstis mājokļu pieejamībai tērē visnotaļ daudz. Latvijā mums faktiski ir viena programma, kurā valsts sniedz zināmas garantijas mājokļa iegādei ģimenēm ar bērniem. Viedokļi par šo programmu ir dažādi, tomēr tās ietvaros viens budžeta eiro ģenerē 32–35 eiro no privātajiem līdzekļiem, piemēram, aizdevuma formā. Patiesībā šāds multiplikatora efekts ir visnotaļ augsts. Vienlaikus, kā jau teicu, citās valstīs ne tikai atvēl lielākus līdzekļus šiem mērķiem, bet arī veidi, kā tas notiek, ir daudzveidīgāki, piemēram, var palīdzēt, subsidējot īres maksu; mājokļu pieejamību var stimulēt, nodrošinot termiņā garu un lētu aizdevumu tieši attīstītājiem, pretī prasot zemu īres maksu. Tāds modelis darbojas, un šķiet, ka efekts ir ļoti liels.

„Valsts uzdevums būtu mēģināt panākt, ka gan augšup nozare iet mēreni, gan – ja nu kādā periodā augšupeja apstājas – arī pretējā virzienā kustība notiek mēreni,” intervijā uzsver EM valsts sekretāra vietnieks Edmunds Valantis.

Bet vai šāds atbalsts Latvijā vispār, vismaz samērā lētu banku aizdevumu apstākļos, ir vajadzīgs?

Ir tomēr vairāki izaicinājumi. Var jau teikt, ka cilvēku skaits Latvijā samazinās, tāpēc mājokļu vajadzētu pietikt. Taču, ja skatāmies, kur darba vietas veidojas un nākotnē veidosies, tad nepieciešamība tomēr ir, jo šajās pašvaldībās mājokļu pietrūkst.

Cik atceros, Valmierā pašvaldība pat ķērās pie to būvniecības pati.

Jā, pašvaldības kapitālsabiedrība būvē īres dzīvokļu māju, jo privātie investori to nedara. Es domāju, ka projekts būs veiksmīgs. Jautājums te ir par to, kādu kurš vēlas peļņu un cik ātri, tādēļ pašvaldībai vai valstij te varētu būt sava loma. Austrijā tādos projektos, kur valsts garantē izdevīgu kredītu, savukārt attīstītājs – noteiktu īres līmeni, rezultātā īres maksa ir 5–7 eiro par kvadrātmētru. Vīnē, starp citu.

Īsi sakot, ar šo tēmu mums būs jāstrādā, jo, piemēram, Singapūrā valsts deklarē, ka mājokļu pieejamība ir viens no izšķirīgajiem faktoriem iedzīvotāju lojalitātei pret valsti. Ir skaidrs, ka būs nepieciešams laiks, turklāt, ja patur prātā, ka 2018. un 2019. gadā būs Eiropas fondu apguves kāpums, nebūtu jēdzīgi būvniecības nozarē radīt vēl papildu pieprasījumu, startējot ar kādām mājokļu programmām.

Šajā kontekstā gribu pieminēt vēl

kādu būtisku aspektu. Ja mēs skatāmies daudzdzīvokļu ēku segmentu, tad apmēram 45 % ir pirmskara ēkas, viss pārējais ir padomju laika, savukārt pēc neatkarības atgūšanas ir uzbūvēti tikai aptuveni 2 %, tāpēc parādās dzīvojamā fonda novecošanās, kvalitātes jautājums. Ir skaidrs, ka tas potenciāli var radīt papildu pieprasījumu nozarei.

Protams, mājokļi nav vienīgais segments, kas mūs interesē. Fondu apguve ir ļoti nopietna tēma. Acīmredzot būs zināma nobīde, proti, pilnvērtīga apguve nedaudz kavējas, un tas nozīmē, ka būvniecības nozares pieaugums nākamgad var būt straujāks, nekā plānoja vēl šāgada pavasarī. Tas, savukārt, var nozīmēt izmaksu pieaugumu un zināmas problēmas ar kvalitāti. Šajā ziņā mēs gan neesam unikāli – straujākas svārstības principā darbojas pret to, lai būvniecības uzņēmumi ieguldītu produktivitātē un kvalitātē. Un no šā viedokļa valsts uzdevums tomēr būtu mēģināt panākt, ka gan augšup nozare iet mēreni, gan – ja nu kādā periodā augšupeja apstājas – arī pretējā virzienā kustība notiek mēreni. Tā kā valsts ir viena no lielākajiem pasūtītājiem, var mēģināt ietekmēt pieprasījuma pusi, rūpīgi skatoties, kādā apjomā un kuros segmentos valsts izsludina pasūtījumus. Vācijā valsts prasmīgi izmanto iespēju ar dažādu programmu starpniecību ietekmēt finanšu resursu cenu. ♦

NOVĒRST PLAISAS NOZARES SISTĒMĀ

BVKB vadītāja Svetlana Mjakuškina savā pirmajā plašākajā intervijā – par ēkām, kuru tehniskais stāvoklis nav apzināts gadu desmitiem, par atbildību visi-atbild-par-visu vietā, par sarkano punktu daudzumu un par trim aspektiem, kas ir jāuzlabo būvnieku izglītošanā

Kāds bija pats pirmais darbs, ko paveicāt, stājoties jaunajā amatā?

Iepazīšanās ar komandu. Respektējot visas iepriekš īstenotās aktivitātes, zināju, ka tā ir uzkrājusi diezgan lielu pieredzi. Pēc tam piedalījies pārbaudē, lai savām acīm skatītu, kā mēs komunicējam ar komersantiem, ko mēs prasām, kā mēs prasām, kam mēs pievēršam uzmanību un kāpēc tieši tam. Tas ir vajadzīgs uzraudzības pilnveidošanai.

Kas turpmāk tiks uzlabots publisku ēku ekspluatācijas drošības kontrolē?

Runājot par mūsu funkcijām – gan par publisko ēku ekspluatācijas kontroli, gan par būvdarbu kontroli –, uzskatu, ka ir nepieciešama skaidra un uz riska analīzi balstīta sistēma pārbaudāmo objektu noteikšanai. Mums piederīgu objektu ir daudz – aptuveni 10 tūkstošu ekspluatācijā esošu publisko ēku, tāpēc mums ir jāsaprot, kur koncentrēt resursus. Tā kā par ēkas ekspluatācijas drošību atbildīgs ir ēkas īpašnieks, BVKB, iegūstot precīzu informāciju par ēkas tehnisko stāvokli, noskaidrotu situāciju: kurās ēkās ir un kurās nav konstatētas problēmas. Pēdējās nedrīkst būt mūsu resursu tērēšanas prioritāte. Ja mēs saņemtu šo informāciju, noteikti atrastos ēkas, kuras vispār nav apsektas daudzus gadu desmitus. Tā kā par šo ēku tehnisko stāvokli nekas nav zināms, BVKB nezina, vai tajās ir problēmas vai to nav. Attiecībā uz ēkām, kurās ir konstatētas problēmas, sabiedrības drošības vārdā būtiski ir pārliecināties, vai notiek problēmu novēršana.

Kādu soļu rezultātā BVKB kļūs par ietekmīgāku būvniecības kompetences centru?

Ietekme noteikti nav un nedrīkst būt pašmērķis. Mana vīzija – ir jāveido proaktīvs kompetences centrs.

Pirmkārt, BVKB nav jābūt tikai vietai, kur iegūt informāciju, – tam ir jābūt vietai, kas rada saturu. Mums ir rūpīgi jāizanalizē uzraudzības dati, jāaskata cēloņsakarības un jāizglīto nozare, jāsadarbojas normatīvo aktu izstrādē un jāveido vienkārša, elastīga un cauredzama nozares sistēma.

Otrkārt, esmu pārliecināta, ka būvnieki nedrīkst būt atsevišķi un BVKB – atsevišķi. Mums ir jāstrādā kopā, šīs noteikti nav divas dažādas pasaules. Uzskatu, ka viens no mūsu uzdevumiem ir veidot konstruktīvu sadarbību ar uzņēmējiem, profesionāļiem un nozari kopumā.

Šie ir īstermiņa uzdevumi, savukārt, runājot par tālākiem plāniem, neapšaubāmi ir jāsaprot BVKB loma sistēmā – jo birojs ir sistēmas elements – kopumā: kāds ir mūsu pienums un kāda mūsu loma tajā, lai radītu pilnvērtīgu sistēmu bez plaisām.

Kādi ir plāni būvniecības procesa e-pārvaldības ieviešanā?

Būvniecības informācijas sistēma tiek veidota kā lietotājiem draudzīga sistēma, kurā būvniecības process tiks pilnīgi digitalizēts: tajā visi uz būvi attiecināmie dati būs vienuviet – tas būs digitālais būves dokumentu plaukts. Sistēma nodrošinās caurspīdīgumu, samazinās administratīvo slogu un ietaupīs uzņēmēju un profesionāļu laiku un naudu. Efektīvas sistēmas veidošanas procesā būtiska loma ir sadarbī-

bai starp visām iesaistītajām pusēm, uzklusot viedokļus un priekšlikumus. Pašlaik strādā darba grupas un ir izveidota virtuālā vide, ikviens reģistrētais lietotājs var aktīvi piedalīties sistēmas attīstīšanā.

Būvnieki nedrīkst būt atsevišķi un BVKB – atsevišķi. Mums ir jāstrādā kopā, šīs noteikti nav divas dažādas pasaules

BVKB izveidoja pēc Zolitūdes notikumiem. Kā iestādei iziet no šīs traģēdijas ēnas?

Krīze vienmēr ir punkts, pēc kura dzīve nevar turpināties kā iepriekš. Signāli par vajadzību veidot šādu organizāciju bija arī pirms tam, jo nozare pieprasīja vienotu, skaidru, sistemātisku, koordinētu darbību kopumu. Kaut gan kopš traģēdijas ir pagājuši jau gandrīz četri gadi, mēs redzam, ka plaisas pastāv ne tik daudz publisko ēku sienās, cik sistēmā kopumā. Es teiktu: mums kopā ir jāstrādā tā, lai plaisas sistēmā pazustu un tā veidotos dzīvotspējīga, spējot novērst jaunas traģēdijas. Tādējādi par vienu no saviem uzdevumiem saredzu sadarbības veidošanu – ar ministrijām, pašvaldību būvvaldēm, uzņēmējiem, profesionāļiem u. c. nozares spēlētājiem. Tad, kopīgi darbo-

„Ir svarīgi, ka eksistē sistēma, kas nodrošina to, ka speciālistam, kurš rīkojas pretlikumīgi, kuram trūkst zināšanu vai kurš negrib papildināt zināšanas, tiek liegta iespēja veikt noteiktus uzdevumus,” norāda BVKB vadītāja Svetlana Mjakuškina.

joties, BVKB kā sistēmas sastāvdaļa palīdzētu praktiski risināt aktuālus jautājumus.

Vai varat akcentēt lielākās plaišas nozares sistēmā?

Aktuāls jautājums ir būvprojektu un būves ekspertīžu metodika, kurā būtu definēti skaidri izvērtēšanas kritēriji. Ir jāpilnveido arī atbildības sfēru regulējums. Šobrīdējā sistēmā *visi atbild par visu*, kā labi zināms, rezultātā neatbild neviens. Vienīgi cieši sadarbojoties ar nozari, profesionāļiem, apmainoties ar viedokļiem, var izdoties saprast, kur ir problēmas viena vai otra normatīvā akta piemērošanā, kur saskatāmas nepilnības kopumā. Kopīgi modelējot, mēs varēsim pilnveidot nozari.

Kuras vietas normatīvajos aktos ir viskliedzošākās?

Faktiski tas ir jau uzsāktais darbs Būvniecības likuma regulējuma pilnveidošanā, un ir būtiski, ka visas iesaistītās puses aktīvi darbojas. Šobrīd atslēgas vārds ir *atbildība*. Primārais ir atbildības noteikšana visos būvniecības procesa posmos iesaistītajām personām, piemēram, aktuāli ir definēt neatkarīgā ekspertīzes veicēja atbildību – vai viņš atbild tikai par pieņemto lēmumu konkrētajā brīdī vai arī mēs prasām no viņa atbildību par ilgtspēju.

Runājot par būvspeciālistu kompetenci – vai ir nepieciešama simtprocentīga sertifikācija?

Šis ir ļoti būtisks jautājums, jo būvspeciālisti ietekmē galarezultāta atbilstību. Vienkārši sakot – viņu izdarītais un neizdarītais tieši ietekmē būves drošību. Sertificēšana ir kompetences novērtējums, un ir svarīgi, ka eksistē sistēma, kas nodrošina to, ka speciālistam, kurš rīkojas pretlikumīgi, kuram trūkst zināšanu vai kurš negrib papildināt zināšanas, tiek liegta iespēja veikt noteiktus uzdevumus.

Kuras jūsu kompetencē esošās ēkas rada vislielākās galvassāpes, un par kurām ir patiess prieks?

Mani priecē objekti, kuros ir ieviesta iekšējā kvalitātes kontroles sistēma. Tas ir ļoti būtisks elements – šādos uzņēmumos ir mazāk būtisku neatbilstību. Ikvienam būvkomersantam būtu jādomā par šādas sistēmas izveidi, lai paši kontrolētu iekšējos procesus, spējot nodrošināt normatīvā regulējuma ievērošanu un risku novēršanu.

Par galvassāpēm – mūsu īstermiņa plānā ir paredzēts rūpīgi izanalizēt uzraudzības rezultātus, saprast, kas slēpjas zem sarkanajiem un dzeltenajiem punktiem mūsu kartē. Sarkanā krāsa nozīmē, ka publiskās ēkas ekspluatācijā ir saskatīti būtiski riski un tā ir daļēji vai pilnīgi jāierobežo. Atsevišķos gadījumos

esam konstatējuši nelielas novirzes no prasībām: ja tās nav ļoti būtiskas, ēkas mūsu kartē tiek iezīmētas ar dzelteno krāsu. Pēc uzraudzības rezultātu izanalizēšanas izvērtēsim, vai patlaban izvirzītie kritēriji objektīvi atspoguļo pastāvošos draudus personu dzīvībai vai veselībai, īpašumam vai videi. Šobrīd ar sarkano iezīmēti visi objekti, kuru ekspluatācija ir ierobežota. Izskatās, ka sarkano punktu ir daudz, tomēr satraukumam nav pamata: aplūkojot detalizēti, ir redzams, ka ar sarkanu šobrīd ir atzīmētas gan publiski ekspluatējamās ēkas, gan grausti, radot nepareizu priekšstatu par kopējo situāciju.

Vai jūsu darbu vienkāršo ēkas ar BREEM un LEED sertifikātiem?

Sertifikāts nozīmē to, ka ir izvirzītas prasības un definēti kritēriji, pēc kuriem tiek izvērtēta ēka vai, piemēram, kāds iekšējs process, un tas ir dokumentāli apstiprināts. Ja šie kritēriji korelē ar pamatprasībām būvei, tas ir pozitīvi.

Ļoti daudz jautājumu raisa būvniecības darbaspēka kvalifikācija. Kuri aspekti ir galvenie, un ko uzlabot būvnieku izglītošanā?

Pirmais virziens – runājot par izglītību, redzam akūtu nepieciešamību pārskatīt izglītības programmas un to atbilstību mūsdienu prasībām un tehnoloģijām, arī progresīvām darba organizācijas metodēm. Esmu pārliecināta, ka ir jāpalielina specifisku priekšmetu īpatsvars mācību programmās, piemēram, skaidri ir jūtama vajadzība pilnveidot zināšanas par prasībām būvizstrādājumiem, par to atbilstību apliecinošajiem dokumentiem, lai novērtētu to būtību un jēgu. Šobrīd ēku būvinženieris ir plaša profila speciālists, tomēr vajadzētu ieviest specializāciju, piemēram, pēdējo kursu programmās. Skaidrības labad piemēram varu minēt ārsta profesiju, un būvniecība ir ne mazāk sarežģīta joma.

Otrkārt, mums ir jādomā, kā veicināt nepārtrauktu profesionālu tālākizglītību, veidojot arī kvalitatīvas mūžizglītības programmas. Parādās jaunas tehnoloģijas, jaunas metodes – ir jāiet laikam līdzi, papildinot zināšanas.

Trešais virziens – veicināt ciešāku sadarbību starp izglītības iestādēm, nozari un valsts iestādēm, piemēram, es tagad studēju Rīgas Tehniskās universitātes doktorantūrā un skaidri redzu jaunus gudrus studentus un pētniekus, kuri ir gatavi un var palīdzēt rast jaunus risinājumus, veikt aktuālus pētījumus. ♦

PAR GODĪGU KONKURENCI UN KVALITĀTI

“ Ir radīta laba augsne tam, lai tieši būvniecība pārējām nozarēm kļūtu par piemēru, kā no sarežģītiem un izaicinošiem apstākļiem tapt par godīgas konkurences un kvalitātes paraugu

Ekspertu prognozes par straujas izaugsmes tempu būvniecībā ir iepriecinošas. Īpaši labi par to ir lasīt apstākļos, kad mēs kopā – gan nozare, gan VID – esam spēruši lielus un nozīmīgus soļus savstarpējas izpratnes un sadarbības virzienā. Ir radīta laba augsne tam, lai tieši būvniecība pārējām nozarēm kļūtu par piemēru, kā no sarežģītiem un izaicinošiem apstākļiem tapt par godīgas konkurences un kvalitātes paraugu.

Man patīk, kā Latvijas Būvuzņēmēju partnerība (LBP) komunicē ar VID. Tas, cik enerģiski pati nozare līdzdarbojas tās sakārtošanā, manī rada pārliecību un reizē atvieglojumu, ka smagajā cīņā ar ēnu ekonomiku mēs nedodamies vieni.

Iespējams, kādam liksies citādi, bet nodokļu auditi un tematiskās pārbaudes nerada prieku arī VID darbiniekos, tāpēc ar gandarījumu pētu statistiku un redzu, ka situācija nozarē sāk uzlaboties. 2017. gadā mums ir nācies veikt mazāk nodokļu auditu nekā pirms gada šajā pašā periodā; arī tematisko pārbaudžu skaits ir samazinājies: 2016. gadā tika veiktas 274 tematiskās pārbaudes, bet 2017. gada astoņos mēnešos – tikai 113.

Runājot par pārbaudēm, gribas uzreiz pieminēt elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas (EDLUS) ieviešanu būvniecībā – tā stāsies spēkā 2017. gada 1. oktobrī, un īpašas pārbaudes vismaz šīs uzskaites ieviešanas sākumposmā netiks veiktas. Mēs saprotam, ka vēl ir daudz nezināmā gan jums, gan mums, tāpēc esam atvērti tikties kā ar atsevišķiem uzņēmumiem, tā ar nozari kopumā tik reizi, cik būs nepieciešams.

Tas, kas skaidrs ir patlaban, – EDLUS izveidošana un uzturēšana attieksies tikai uz jaunas trešās grupas būves būvniecību vai būvdarbiem, kuru izmaksas sasniegs 1 miljonu eiro. Par uzskaites sistēmas izveidi un uzturēšanu ir atbildīgs galvenais būvdarbu veicējs, savukārt apakšuzņēmējiem ir pienākums kontrolēt, lai tā darba ņēmēji darba laiku reģistrētu sistēmā. Ir jāuzsver, ka tieši būvlaukumā nodarbinātajai personai ir pienākums, izmantojot elektronisko identifikācijas ierīci vai IT risinājumu, veikt darba laika reģistrāciju EDLUS. Lai reģistrēšanai EDLUS drīkst izmantot jebkādas individuāli pielāgotas ierīces, VID nav paredzējis nekādus ierobežojumus attiecībā uz risinājumiem, proti,

der jebkura tehnoloģija, kas nodrošina elektronisku piekļuves kontroli un personu autentifikāciju būvlaukumā.

EDLUS ieviešana tiek paredzēta posmos: 1. posmā – sistēmas ieviešana būvlaukumos; 2. posmā – uzskaites sistēmas uzkrāto datu nodošana glabāšanai centralizēti vienotajā elektroniskās darba laika uzskaites datubāzē. Ministru kabinets līdz 2017. gada 1. decembrim noteiks vienotās EDLUS datubāzes turētāju, tā pienākumus, tiesības un prasības. Šo datubāzi tiek plānots ieviest ar 2019. gada 1. janvāri. Līdz tam laikam EDLUS reģistrētos datus par darba stundām būvlaukumā VID pārbaudīs, tomēr nekādus sodus nepiemēros.

Protams, ilgtermiņā tiek domāts arī par sankcijām. Ja prasības tiks ignorētas, neieviešot sistēmu, nenodrošinot kontroli, tad iestādēm nāksies reaģēt. Sankciju piemērošanas pilnvarotās iestādes varētu būt VID, Valsts darba inspekcija, Būvniecības valsts kontroles birojs atbilstīgi katras institūcijas kompetencei.

Esmu pārliecināta, ka kopīgiem spēkiem mums izdosies veiksmīgi iedzīvīnāt šo sistēmu. Tas būs liels atspēriens nozarei un ļaus brīvāk elpot godīgai konkurencei. No sirds novēlu jums visiem veiksmi un spēcīgas idejas ar stabiliem pamatiem. Ja ir nepieciešams mūsu padoms vai konsultācijas, kā tās īstenot, zini – VID durvis ir atvērtas. ♦

Materiālu sagatavoja **AGNIS BUDA**

KĀ PIEVEIKT ĒNU EKONOMIKU

Tuvāko gadu laikā par nozīmīgāko pavērsienu būvniecības nozarē, kas izceļas ar vislielāko nelegālās ekonomikas un aploksņu algu īpatsvaru, ir jāklūst ģenerālvienošanās noslēgšanai. Tai ievērojami jāceļ drošība, kvalitāte un konkurētspēja nozarē

ĢENERĀLVIEŅOŠANĀS PAMATPRINCIPS

Analizējot VID un Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datus, LBP sadarbībā ar nozares darba devēju organizācijām, arodbiedrībām, kā arī valsts institūciju speciālistiem visas nozarē reģistrētās profesijas sagrupēja piecos līmeņos atbilstīgi to kvalifikācijas prasībām. Attiecīgi tika veikti aprēķini par minimālo stundu likmi profesiju grupās un izstrādāta metodika minimālās stundas likmes noteikšanai.

Izvēlētais risinājums: noteikt minimālo stundas likmi 1. un 2. līmenim, kur ir nodarbināts lielākais strādājošo skaits; pārējos līmeņos minimālā stundas likme nedrīkst būt zemāka kā pirmajos divos līmeņos.

Aplēses daļrunīgi liecina, ka aploksņu algu īpatsvars būvniecībā 2016. gadā bija 34,6 %, savukārt tautsaimniecībā kopumā – 18,1 %. Mazāk par minimālo algu nozarē pērn saņēma aptuveni piektdaļa strādājošo, būvniecībā nodarbināto vidējie mēneša darba ienākumi bija 754 eiro, kas ir mazāk nekā tautsaimniecībā kopumā (837 eiro). Būvniecības industrija Latvijā uzrāda augstāko ēnu ekonomikas īpatsvaru, galvenā problēma – daļējs atalgojums aploksnēs.

Meklējot izeju, iniciatīvu savās rokās ir ņēmusi Latvijas Būvuzņēmēju partnerība (LBP), virzot ideju par ģenerālvienošanos, kas ir darba koplīgums nozarē un ko slēdz darba devēji ar arodbiedrību. Izpildot noteiktus kritērijus, šāda vienošanās kļūst saistoša visiem nozares darba devējiem. Būtisks kritērijs ir tas, ka ģenerālvienošanās slēgušo uzņēmumu apgrozījums veido

vairāk nekā 50 % no nozares apgrozījuma, kas 2016. gadā bija 1,4 miljardi eiro.

Cīņā pret aploksņu algām ģenerālvienošanās ir iespējami efektīvāks juridiskais risinājums, paredzot minimālā atalgojuma piemērošanu visiem nozares uzņēmumiem. Izvēlētais veids, kā to īstenot, ir nozares profesiju sadalīšana grupās un minimālās stundu likmes piemērošana katrai no šīm grupām.

Tālākais lielā mērā – valdības rokās

LBP iniciētā koncepcija noslēgt ģenerālvienošanos par minimālās algas līmeņiem nozarē ir saņēmusi sociālo partneru un arī valsts institūciju atbalstu. Kopīgiem spēkiem ir konstatētas un novērstas vairākas būtiskas Darba likuma nepilnības, kuras līdz šim faktiski liedza jebkurai no nozarēm iespēju ģenerālvienošanos noslēgt, savukārt ►

► sarunās ar arodbiedrību ir izveidots ģenerālvienošānās potenciālais saturs un izstrādāta minimālās algas noteikšanas metodoloģija. Šobrīd ģenerālvienošānās tālākais liktenis ir valdības rokās: no tās gatavības risināt divus būtiskus turpmākos jautājumus – virsstundu apmaksas kārtību un motivācijas programmu – ir atkarīga ģenerālvienošānās noslēgšana.

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības vadītājs Egils Baldžens uzskata, ka „ir ļoti progresīvi, ja nozarē atalgojuma pamatrādītāji tiek noteikti darba devēju un ņēmēju sarunās”, un atzīmē, ka LBP rosinātā minimālā atalgojuma nozarē celšana nozīmē vidējās darba samaksas paaugstināšanos, kas nozares darba ņēmējiem nāks par labu. E. Baldžens neslēpj, ka idejas ieviešana būtu spiediens arī uz citām nozarēm, kas arodbiedrību, protams, interesē.

Piesardzīgi atbalstoša ir arī Labklājības ministrija, kas gan uzsver – ir svarīgi, „lai kolektīvās pārrunas par ģenerālvienošānās noslēgšanu ar attiecīgo nozares darbinieku arodbiedrību būtu kvalitatīvas un ģenerālvienošānās teksts – skaidrs, visiem vienādi saprotams un nepārprotams”.

Ir jāpiezīmē, ka arodbiedrības pret LBP ierosinājumu nav noraidošas, jo darba devējiem tiek paredzēta lielāka elastība, aprēķinot samaksu par nostrādātajām virsstundām. „No mūsu viedokļa – virsstundas nedrīkstētu būt kaut kas sistemātisks, tomēr mēs

saprotam, ka laikapstākļi te rada savas korekcijas, par šiem jautājumiem var diskutēt,” saka E. Baldžens.

Divi savstarpēji papildinoši instrumenti

Būvniecības nozarē šobrīd izplatīta prakse ir uzrādīt ievērojami mazāku nostrādāto stundu skaitu: mēnesī vidējais jeb normālais darba laiks, kas, strādājot pilnu slodzi, ir 40 stundu nedēļā, veido 168 stundas mēnesī, bet būvniecībā attiecīgais rādītājs mēnesī svārstās 110–130 stundu robežās.

„Tieši tāpēc, lai varētu pārliecināties par patieso nodarbinātību – cik stundu būvlaukumos ir strādāts –, tiek ieviesta elektroniskā darba laika uzskaitē,” norāda Ekonomikas ministrijas (EM) Būvniecības politikas departamenta direktore Olga Geituse-Eitvina. „Tas nozīmē – darbiniekam ienākot būvlaukumā pirms darba uzsākšanas un izejot no būvlaukuma pēc darba pabeigšanas, ir jāreģistrējas vienotajā sistēmā. Divus gadus šie dati tiks izmantoti, lai iegūtu patieso ainu. Ir paredzēts, ka pēc šā laikposma Valsts ieņēmumu dienestam (VID) būs tiesības izmantot šos datus, arī pārbaudot nodokļu nomaksas disciplīnu.”

Šobrīd likumā ir paredzēts elektroniskā darba laika uzskaitē obligāti ieviest visos būvlaukumos, kur būvobjekta cena ir lielāka par 1 miljonu eiro, un 3. grupas jeb sabiedriski nozīmīgās

būvēs (ar vairāk nekā pieciem virszemes stāviem, ar vairāk nekā vienu apakšzemes stāvu, publiskās ēkās, kurās vienlaikus ir paredzēts uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem u. c.). Tātad ir aptverta diezgan plaša būvdarbu joma, un elektroniskā darba laika uzskaitē tiek attiecināta gandrīz uz visiem ievēribas cienīgiem objektiem.

Sociālo partneru iniciatīvas ir uzskatāmas par nozīmīgu sociālā dialoga attīstības elementu

Plašākos vilcienos runājot par cīņu pret aplokšņu algām, ir jāpievēršas diviem savstarpēji papildinošiem instrumentiem. Ēnu ekonomikas fenomens nozarē ir balstīts lielākoties uz divu veidu trūkumiem. Pirmkārt, daudzi uzņēmumi deklarē samazinātu nostrādāto darba stundu skaitu. Iespēju manipulācijām paver apstākļi, ka principā būvniecībā reti kuram speciālistam ir cietā alga – strādājošajiem galvenokārt ir noteikta stundu likme, tāpēc samaksa tiek aprēķināta atbilstīgi nostrādātajām stundām. Otrkārt, ja uzņēmumi arī sāktu uzrādīt pilnu darba stundu skaitu, tiem joprojām paveras iespēja uzrādīt ļoti zemu stundas atalgojuma likmi.

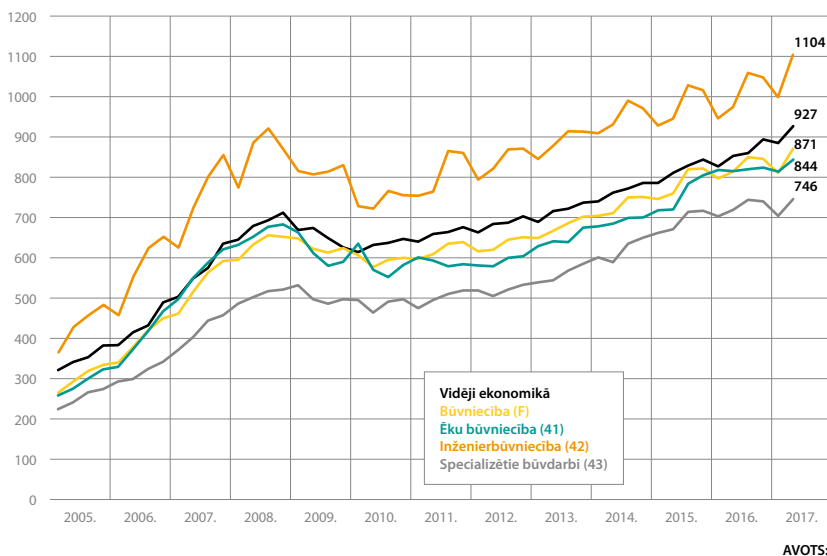
„Abi aplokšņu algu novēršanas instrumenti ir savstarpēji papildinoši – viens bez otra strādās, bet nedos pilnu atdevi,” rezumē O. Geituse-Eitvina, „tāpēc mēs kopā ar nozari aktīvi izstrādājam šos instrumentus – gan veidojam elektronisko darba laika uzskaiti, gan vienlaikus meklējam motivējošos pasākumus, lai nozare varētu noslēgt ģenerālvienošānos.

Šobrīd esam ļoti gandarīti, ka nozare ir apņēmusies nevis nosaukt kādu vienu minimālo apmaksas līmeni, kas zemākajām kategorijām būtu adekvāts, bet augstākajām kategorijām – mazāk adekvāts, bet sagrupēt profesijas piecos līmeņos, palīdzot pietuvināt likmi patiesajai situācijai. Domāju, šis ir ļoti jēgpilns un efektīvs risinājums, jo mēģinājumi atrast noteiktu likmi ikvienai profesijai nozīmētu braukšanu otrā grāvī.”

Ģenerālvienošānās saturā ir paredzēts visas industrijā reģistrētās pro-

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

EUR

AVOTS: CSP

Būvniecībā strādājošo vidējā mēneša darba samaksa šobrīd ir 871 eiro, kas nedaudz atpaliek no vidējās mēnešalgas Latvijas tautsaimniecībā, tomēr ir jāatzīmē, ka nozarē ir bijis salīdzinoši augstāks t. s. aplokšņu algu īpatsvars.

fesijas sagrupēt piecos līmeņos. 1. un 2. grupai, kurās tiek nodarbināts vislielākais strādājošo skaits, minimālā stundas likme nedrīkst būt augstāka kā pārējās trijās grupās.

LBP vadītāja Baiba Fromane uzsver: „Kopumā aptuveni 1,2 tūkstoši būvniecības nozares profesiju ir ietvertas piecos līmeņos: vienkāršās profesijas – darbinieki bez profesionālās izglītības; kvalificēti strādnieki, amatnieki, montieri u. c. būvniecības pamatizglītību ieguvušie; speciālisti ar vidējo izglītību; vecākie speciālisti ar 1. līmeņa profesionālo augstāko izglītību; vadītāji ar 2. līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Šādā veidā sagrupējot visas profesijas, ieviešot minimālo atalgojuma likmi katrai no tām un paredzot kontroles mehānismu, praktiski tiek izslēgta iespēja maksāt aploksņu algas.”

Profesiju grupas

Ministru prezidentu un atbildīgās ministrijas izvērtēt iespēju izveidot īpašu motivācijas programmu tiem uzņēmumiem, kuri piedalīsies ģenerālvienošanās noslēgšanā. Motivācijas instrumenti varētu būt saistīti, piemēram, ar iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumiem par darbinieku ēdināšanas, ceļa un veselības apdrošināšanas izdevumiem.”

Motivācijas programmas modeli veidojot

Darba devējus šajā jautājumā atbalsta arī darba ņēmēju pārstāvji. „Būtu svarīgi, lai tās sociālās garantijas, ko strādājošais saņemtu, piemēram, transporta izdevumu uz darbu un no tā kompensēšana noteiktas summas ietvaros, netiktu papildus apliktas ar darbaspēka nodokļiem,” saka E. Baldzēns. Savukārt O. Geituss-Eitvina atzīmē: „EM ir izstrādājusi priekšlikumu – tas jau ir apstiprināts Ministru kabinetā –, ka tiem būvkomersantiem, kas slēdz ģenerālvienošanos, ikgadējā nodeva tiek samazināta par 50 %.”

Ģenerālvienošanās ievērojami paaugstinās algas industrijā, tāpēc virsstundu apmaksas kārtība būtu atstājama kā pušu vienošanās jautājums. LBP ir izrādījusi iniciatīvu iekļaut Darba

tā vairs nebūtu 100 % piemaksa par pirmo virsstundu. Kaimiņvalstīs Lietuvā un Igaunijā šobrīd virsstundas uzņēmējiem neizmaksā tik dārgi kā Latvijā.

Ministru prezidents Māris Kučinskis, Ministru prezidenta biedrs un ekonomikas ministrs Arvils Ašeradens un finanšu ministre Dana Reizniece-Ozola ir parakstījuši sadarbības memorandu ar būvniecības nozares organizācijām. Tā mērķis ir līdz 2019. gadam samazināt ēnu ekonomikas īpatsvaru būvniecības nozarē vismaz uz pusi salīdzinājumā ar 2015. gadu, sasniedzot nozarē nodarbināto vidējā atalgojuma atbilstību vidējam atalgojumam valstī. Memorandā ir definēti gan ilgstoši nozarē nepārcirsti problēmu mezgļi, gan prioritārie uzdevumi un mērķi, gan arī instrumenti to sasniegšanai.

„Reizē ar šovasar parlamentā pieņemtajiem grozījumiem Darba likumā ir nozīmīgi atvieglota ģenerālvienošanās noslēgšana, tāpēc, tiklīdz būs noslēgušās sarunas ar valdību par motivācijas programmas modeli, kā arī tiks panākta vienošanās par virsstundu apmaksu, sagatavosim kopīguma versiju un uzsāksim tās apspriešanu ar būvniecības uzņēmumiem un nozares intereses pārstāvošajām organizācijām,” komentē B. Fromane. „Tātad var teikt, ka būvniecības nozare šobrīd sagaida rīcību no lēmumu pieņēmējiem valdībā un atbildīgajās ministrijās.”

Ģenerālvienošanos parakstīs tā industrijas uzņēmumu daļa, kurai ir vēlme veidot būvniecības nozares ilgtspēju, balstoties uz tādiem principiem kā drošība un kvalitāte. Tām būvkompanijām, kas vēlas strādāt kvalitatīvi un mākslīgi nepazemināt cenu iepirkumos, nebūs izmisīgi jākonkurē ar uzņēmumiem, kas ir ievirzījušies pelēkajā zonā.

Būvniecībā strādājošajiem pilna nodokļu nomaksa sniegs papildu sociālās garantijas, īpaši, beidzot darba tiesiskās attiecības, kā arī pēc nelaimes gadījuma, savukārt sabiedrība kopumā gūs ne vien papildu ieņēmumus budžetā, bet arī godīgāku un sakārtotāku ekonomisko vidi.

Darba grupas diskusijas rezultātā lēmumā nozares kopējo statistiku salīdzināt ar 200 lielāko nozares uzņēmumu datiem par konkrētajām profesijām. Lai nodrošinātu samērīgas minimālās algas likmes noteikšanu, no 200 lielāko uzņēmumu vidējās svērtās stundas likmes tika atņemti 10 % – un šāda likme noteikta kā minimālā būvniecības nozarē. ◆

Minimālā alga 1. profesiju grupā (bruto)

Profesiju grupa	Nozares vidējā stundas likme	200 lielāko uzņēmumu stundas likme	Likme – 10 %	Minimālā alga grupā (bruto)
Vienkāršās profesijas	3,96	5,05	4,54	771,00

Minimālā alga 2. profesiju grupā (bruto)

Profesiju grupa	Nozares vidējā stundas likme	200 lielāko uzņēmumu stundas likme	Likme – 10 %	Minimālā alga grupā (bruto)
Kvalificēti strādnieki, amatnieki, montieri	5,34	6,33	5,70	969,00

Ir skaidrs, ka, lai iecerētais īstenotos, uzņēmumiem kā darba devējiem ir jāsaprot, vai arī valsts no savas puses ir gatava, tēlaini izsakoties, panākties pretī. B. Fromane skaidro: „Esam lūguši

likumā šādu normu: ja ar ģenerālvienošanās nozarē tiek noteikta nozīmīgi augstāka alga par valstī noteikto, puses var vienoties par citu virsstundu apmaksas apmēru un kārtību, tādējādi

Viesnīcas *Grand Hotel Kempinski Riga* rekonstrukcija. Būvuzņēmējs – SIA Abora

NOZĪMĪGĀKĀS 2017. GADA BŪVES UZŅĒMĒJU VĒRTĒJUMĀ

Būvnieku darbu sabiedrība redz ikdienā visapkārt – topoši un pabeigti būvobjekti kļūst par kaut ko pašsaprotamu. Vienlaikus ir skaidrs, ka pašiem nozares dalībniekiem ir savi t. s. atslēgas projekti – par kuriem īpašs lepnums, kuri prasījuši jaunas prasmes, radījuši vērtīgu pieredzi

SIA Abora

- **Dibināta 1994. gadā**
- **Apgrozījums: 30 188 917**
- **Vidējais darbinieku skaits: 66**

Viesnīcas *Grand Hotel Kempinski Riga* rekonstrukcija

Būvniecības gaitā tika pārbūvēta vēsturiskā viesnīcas *Rīga* ēka, pielāgojot to augstajiem luksusa viesnīcu ķēdes *Kempinski* standartiem, tādējādi šis projekts ir ievērojams ar apjomīgiem ekskluzīvu materiālu un iekārtu iepirkumiem gan no vietējiem, gan ārvalstu ražotājiem. Tas ir līdz šim dārgākais, apjomīgākais un ilgākais SIA Abora būvniecības projekts ģene-

rāluzņēmēja statusā, un tā īstenošanā tika iesaistīti vairāk nekā 200 uzņēmumi. Šādu projektu realizācija apliecina uzņēmuma spēju nodrošināt augstākā līmeņa kvalitātes prasības.

SIA Arčers

- **Dibināta 1992. gadā**
- **Apgrozījums: 27 490 231**
- **Vidējais darbinieku skaits: 107**

VEF ražošanas korpusa rekonstrukcija

Arčers ar šo objektu būtiski papildina un nostiprina pieredzi Latvijai nozīmīgu kultūrvēsturisku būvju atjaunošanas projektu īstenošanā.

Uzņēmuma darbs palīdz atdzimt leģendārajiem korpusiem, kur arī pēc rekonstrukcijas tiks ražota konkurētspējīga produkcija. Šādu pasūtījumu izpilde ir gods un papildu atbildība, kas gan darba procesu, gan tā rezultātu padara īpaši nozīmīgu.

SIA Latvijas energoceltnieks (LEC)

- **Dibināta 1992. gadā**
- **Apgrozījums: 44 299 939**
- **Vidējais darbinieku skaits: 366**

Kurzemes loka 110 kV elektropārvades līniju pārbūve posmā Ventspils–Tume–Rīga (Imanta), pastip-

rinot ar 330 kV līniju, 110/330 kV līnija

Jaunai 110 kV un 330 kV gaisvadu līnijas ar kopskaitā aptuveni 320 balstiem izbūvei bija nepieciešama pilna apjoma balstu pamatu izbūve, balstu montāža uz zemes un to pacelšana uz jaunizbūvētajiem balstiem. Pēc balstu montāžas sekoja pilns 110 kV un 330 kV vadu instalācijas cikls, sākot ar līniju armatūras montāžu, vadu instalāciju, vadu nostiprināšanu un spraišļu montāžu un beidzot ar cilpu savienošanu enkurbalstos. Projekta ietvaros tika veikta arī jaunas zibensaizsardzības troses izbūve un OPGW (zibensaizsardzība ar iestrādātām optiskām šķiedrām) troses izbūve. Kopējais vadu instalācijas garums trasē ir apmēram 106 km.

Elektrolīnijas būvniecībā ir izmantoti pasaules nozīmīgāko ražotāju materiāli un tehnoloģijas. Iepriekšminētie darbi ir LEC pamatdarbības princips, un ar to uzņēmums ir uzskatāms par vienu no līderiem Latvijas un Baltijas valstu tirgū, turklāt tā plānos ir arī citu tirgu iekarošana un nostiprināšanās tajos.

Izaicinājumi projekta realizācijā ir saistīti ar darbiem dažādos ģeotehniskos (smilts, purvs) un klimatiskos apstākļos.

VEF ražošanas korpusa rekonstrukcija. Būvuzņēmējs – SIA Arčers

Projekta īstenošanā ir nepieciešama ļoti liela precizitāte un savlaicīgums, jo darbi ir jāveic pa pastāvošām 110 kV gaisvadu līnijas trasēm, kuras pēc jaunās līnijas izbūves ir plānots demontēt. Lai nodrošinātu patērētājus ar elektroenerģiju, ir jāstrādā noteiktos etapos saskaņā ar atslēguma shēmām, kas konkrēti nosaka izpildes laiku, tādējādi katra kļūda var ietekmēt gan elektroenerģijas patērētājus, gan būvnieka izbūves termiņus. Darbu veicējam ir jāspēj ievērot precizitāti, vienlaikus ātri paveicot ielātos darbus.

AS Ceļu pārvalde

- Dibināta 1994. gadā
- Apgrozījums: 19 521 238
- Vidējais darbinieku skaits: 362

Valsts reģionālā autoceļa P32 Augšligatne–Skrīveri posma 0,006.–13,98. km pārbūve

Šā autoceļa posma pārbūve ir finansiāli apjomīgs projekts, kam bija nepieciešams piesaistīt ievērojamus finanšu resursus. Būvniecības process ir raksturojams kā sarežģīts – to ietekmēja neprognozējami kūdras slāņi, ►

Kurzemes loka elektropārvades līniju pārbūve posmā Ventspils–Tume–Rīga. Būvuzņēmējs – LEC

VEF kultūras pils rekonstrukcija. Būvuzņēmējs – SIA *Velve*

biem ir jābūt pabeigtiem noteiktajā termiņā. No 1. posma rekonstrukcijas izmaksām 43 % finansējuma ir paredzēti skatītāju laukam, 22 % – skatītāju lauka aprīkojumam, 25 % – piebraucamajiem ceļiem, 10 % – ārējiem inženiertīkliem.

SIA *Velve*

- **Dibināta 1992. gadā**
- **Apgrozījums: 30 167 219**
- **Vidējais darbinieku skaits: 98**

VEF kultūras pils

Rēķinoties ar to, ka VEF kultūras pils ir valsts aizsargājamais arhitektūras piemineklis, šis ir samērā sarežģīts rekonstrukcijas projekts. Šis statuss nosaka vairākus ierobežojumus un specifiskus nosacījumus, kas ir jāievēro visā projekta norises laikā. Iekšējais plānojums un piecu telpu interjera apdare ir valsts nozīmes mākslas piemineklis. Viens no sarežģītākajiem projekta posmiem bija pagrabstāva izbūve VEF kultūras pils vēsturiskajās telpās. Respektējot ēkas vēsturisko nozīmi, projekta laikā tika rūpīgi izvērtēta izmantoto materiālu un metožu piemērotība. Lielākais projekta izaicinājums bija radīt mūsdienīgu vidi, saglabājot ēkas un telpu vēsturiskās kultūras vērtības.

- pazemes avoti un mālainas grunts. Projekts tiek realizēts sadarbībā ar ceļu būves uzņēmumu SIA A. C. B., un tā pabeigšanas termiņš ir 2017. gada novembris.

AS *LNK Industries*

- **Dibināta 1988. gadā**
- **Apgrozījums: 33 549 028**
- **Vidējais darbinieku skaits: 73**

Mežaparka Lielās estrādes pārbūves 1. kārtā

Projekts tiek realizēts kopā ar uz-

ņēmumu *RERE* būve, apvienojoties pilnsabiedrībā (PS) *LNK, RERE*. Darbi tika uzsākti 2017. gada aprīlī.

Ļoti sarežģīts, izaicinošs un valstiski svarīgs projekts, kas ir jāpabeidz uz Latvijas valsts simtgadību – 2018. gada XXVI Vispārējiem latviešu dziesmu un XVI deju svētkiem. Mežaparka Lielā estrāde, kur šobrīd intensīvi norisinās pārbūves darbi un kur pēc nepilna gada norisināsies viens no galvenajiem Latvijas simtgadības pasākumiem, pulcēs ļoti daudz dalībnieku un skatītāju, tādēļ visiem dar-

Dzīvokļu ēku komplekss *Skanstes parks*. Būvuzņēmējs – SIA *Merks*

Berģu Mūzikas un mākslas pamatskolas Upesciemā Garkalnes novadā paplašināšana. Būvuzņēmējs – SIA Ostas celtnieks

SIA Merks

- Dibināta 1996. gadā
- Apgrozījums: 45 144 291
- Vidējais darbinieku skaits: 88

Dzīvokļu ēku komplekss Skanstes parks

Projekta *Skanstes parks* būvniecība tika uzsākta 2015. gada rudenī. Ir izbūvēti 140 augstas kvalitātes dzīvokļi, kā arī publiski pieejams parks kvartālā starp Vesetas un Grostonas ielu. *Skanstes parks* ir viens no lielākajiem 2017. gadā pabeigtajiem dzīvokļu projektiem Rīgā un būtisks solis Skanstes apkaimes attīstībā.

SIA MONUM

- Dibināta 2005. gadā
- Apgrozījums: 13 762 882
- Vidējais darbinieku skaits: 71

Siguldas sporta centrs

Siguldas sporta centrs ir viena no lielākajām sporta būvēm valsts mērogā un lielākā ēka, kas pēdējo 30 gadu laikā ir uzcelta Siguldā. Daudzfunkcionālā sporta centra būvniecībā tika izmantoti Latvijā vēl nebijuši būvmateriāli un mūsdienīgi risinājumi, piemēram, siltuma atgūšana no kanalizācijas ūdeņiem, tādējādi ievērojami samazinot objekta eksploataācijas izmaksas. Siguldas sporta centrā ir pieejams 25 metrus garš peldbaseins ar četriem celiņiem, speciāls bērnu peldētapmācības baseins 80 centimetru dziļumā, ūdens atrakciju un atpūtas zona, kā arī mūsdienīga trenāžieru un smagatlētikas zāle, fitnesa nodarbību zāles, vieglatlētikas sektors ar 100 metrus

Sanatorijas ēkas Ērgļu ielā 2 Jūrmalā pārbūve par viesu namu. Būvuzņēmējs – SIA Skonto būve

garu skrejceļu un multifunkcionāla sporta zāle.

SIA Ostas celtnieks

- Dibināta 1994. gadā
- Apgrozījums: 21 068 942
- Vidējais darbinieku skaits: 383

Berģu Mūzikas un mākslas pamatskolas paplašināšana

2017. gadā kompānija ir uzsākusi

Berģu Mūzikas un mākslas pamatskolas Upesciemā Garkalnes novadā paplašināšanas būvdarbus. Projekta būvniecības rezultātā skola iegūs papildu telpas vairāk nekā 5000 m² platībā, tādējādi varēs uzlabot mācību procesa norisi. Īstenojot šo projektu, uzņēmums turpina nostiprināt savas tirgus pozīcijas tieši ēku būvniecības jomā. ►

► **SIA Skonto būve**

- **Dibināta 1995. gadā**
- **Apgrozījums: 31 148 941**
- **Vidējais darbinieku skaits: 66**

Sanatorijas ēkas Jūrmalā pārbūve par viesu namu

Skonto būve ir uzsākusi darbu šajā projektā, kur 1975. gadā celtā sanatorijas ēka ir jāpārbūvē par viesu namu. Ēka, kas daudzus gadus ir bijusi neapdzīvota, tagad pārtaps jaunā veidolā – izsmalcinātā arhitektūras risinājumā, kļūstot par modernu viesu namu piejūras kāpu zonā Jūrmalā. Speciālisti atzinīgi vērtē gan ēkas vizuālo risinājumu, gan funkcionalitāti.

Ēkas augstums būs 12 m – 3,5 stāvi, kopējā platība – 4700 m². Projektā ir paredzēti arī jauni pieslēgumi visām galvenajām inženiertīklu sistēmām un jauns ielas apgaismojums. Jauno viesu namu papildinās baseins, virs kura tiks izbūvēts īpašs stikla jumts, ko būs iespējams atvērt, tādā veidā labu laikapstākļu gadījumā baseina apmeklētājiem piedāvājot peldēties un baudīt sauli zem klajas debess.

Ēkas pagrabstāvā ir paredzēta autostāvvietā.

Īstenojot šo projektu, ir paredzēts rekonstruēt vēsturisko gājēju tiltiņu, kas savieno kāpu pāri Ērgļu ielai, un labiekārtot apkārtnes teritoriju un apstādījumu zonu.

Ēkas dizainu izstrādāja franču arhitektu grupa *Sarl Ciel Rouge Création*, un Latvijā to adaptēja SIA M. A. Design. Tehnisko risinājumu izstrādei tika pieaicināts itāļu arhitekts Fabrício Gallināro. Darbus ir iecerēts pabeigt 2018. gadā.

AS RERE grupa

- **Dibināta 1993. gadā**
- **Apgrozījums: 23 732 184**
- **Vidējais darbinieku skaits: 181**

Mežaparka Lielās estrādes pārbūve

Mežaparka Lielās estrādes pārbūve ir ievērojamākais 2017. gadā sāktais projekts, kurā būvnieku apvienības sastāvā ir viens no AS RERE grupa uzņēmumiem – SIA RERE būve.

Projektā ir paredzēta skatītāju zonas un estrādes pielāgošana 2018. gada XXVI Vispārējiem latviešu

dziesmu un XVI deju svētkiem. Šobrīd svētku estrādes teritorijas platība ir 91 997 m², pēc pārbūves 2018. gadā tā tiks palielināta līdz 146 430 m². Šobrīd tribīnēs satilpst 7510 koristu, bet 2018. gada dziesmu svētkos būs 9802 koristu vietas (t. sk. 2292 – pagaidu koka tribīnēs). Savukārt skatītāju lauka jaunā platība būs 22 197 m², un tajā tiks nodrošinātas sēdvietas 30 557 skatītājiem pašreizējo 23 tūkstošu sēdvietu vietā.

Mežaparka Lielās estrādes pārbūvi var uzskatīt par nozīmīgāko RERE grupas 2017. gadā sāktu projektu, pirmkārt, tā ievērojamā apjoma dēļ, otrkārt, tāpēc, ka tas būvniekiem ir ļoti interesants – visaptverošs, tāds, kam ir nepieciešama kompetence visdažādākajos aspektos. Nav noliedzams, ka liela nozīme ir arī projekta morālajai vērtībai – arī no būvnieka lielā mērā ir atkarīgs tas, kā jaunajā estrādē jutīsies dziedātāji un cik pievilcīga tā šķitīs skatītājiem. Nenoliedzami, šis ir projekts, par kuru runās ilgi, salīdzinot to, kā bija līdz šim un kā būs pēc tā realizēšanas, un kurš lielā mērā reprezentēs Latvijas valsti. ♦

Mežaparka Lielās estrādes pārbūve. Būvuzņēmējs – PS LNK, RERE

SVARĪGĀKAIS 2017. GADA NOTIKUMS • NĀKOTNE

AINĀRS LEITĒNS,
SIA Velve valdes priekšsēdētājs

2017. gada notikums

Par vienu no nozīmīgiem notikumiem tuvākajā nākotnē būvniecības nozarē var nosaukt būvkomersantu klasifikatora izveidi valstī. 2017. gadā Būvniecības valsts kontroles birojs pakāpeniski ir uzsācis tā izveidi, bet jau 2019. gadā tiek plānots to sākt piemērot publiskajos iepirkumos. Galvenais klasifikatora mērķis ir būvniecības iepirkumos ieviest saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanu, un tas ir saistīts arī ar izmaiņām Publisko iepirkumu likumā. Tas ir nozīmīgs solis kopējā būvniecības iepirkumu procesa kvalitātes virzienā, jo cena vairs nebūs vienīgais noteicošais kritērijs.

Nākotnes prognozes

Būvkompanija Velve uzskata, ka viens no svarīgākajiem nākotnes notikumiem būvniecībā ir būvkomersantu klasifikācijas ieviešana. Tā ne tikai vienkāršos un padarīs objektivāku pretendentu izvērtēšanu būvniecības iepirkumos, bet arī atvieglos darbu publisko iepirkumu organizētājiem un būs nozīmīgs solis kopējā būvniecības iepirkumu procesa kvalitātes virzienā, jo cena

vairs nebūs vienīgais noteicošais kritērijs.

Ir jāpiemin arī elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas (EDLUS) ieviešana būvlaukumos. Iespējams, būvniekiem izdevīgi būs iecerētie tipveida līgumi ar valsti. Prognozējams, ka būvniecību turpinās ietekmēt arī darbaroku trūkums, kā arī ļoti zems projektu kvalitātes līmenis.

Nesaprotama ir valsts iejaukšanās būvniecības nozarē, kas ir vērsta nevis uz nozares sakārtošanu pēc būtības, bet ierobežojumu, sodu un papildu nodokļu ieviešanu. Tas var veicināt būvniecības profesiju diskreditāciju un jauniešu nevēlēšanos tās apgūt.

MAIJA BALTGALVE,
SIA Arčers valdes locekle

2017. gada notikums

Mūsu skatījumā 2017. gads nozarē ir iezīmējies ar atsevišķām konkrētām darbībām ēnu ekonomikas klātbūtnes samazināšanai un godīgas konkurences veicināšanai tirgū. Par tādu noteikti var uzskatīt EDLUS ieviešanu būvniecības objektos – tai ir jāsāk funkcionēt ar oktobri. Var diskutēt par veidu, kādā likuma norma tiek ieviesta, taču pats fakts, protams, ir nozīmīgs.

Nākotnes prognozes

Svarīgākais vēlamais notikums ne tikai nākamajā gadā, bet tuvākajā periodā ir tādas valdības politikas īstenošana, kas veicinātu darbaspēka atgriešanos Latvijā. Darbaroku deficīts visos līmeņos ir sasniedzis dramatiskus apmērus, un tas var atstāt ļoti negatīvu iespaidu uz daudziem šobrīd veiksmīgi iesāktiem procesiem nozarē.

KONSTANTINS BURSĀKOVSKIS,
SIA Ostas celtnieks
valdes priekšsēdētājs

2017. gada notikums

Ar lielu nokavēšanos beidzot ir iekustējies aktuālā perioda Eiropas Savienības (ES) struktūrfondu līdzekļu apguve un ir atdzīvojis Latvijas būvniecības tirgus. Kārtējo reizi nozarē iezīmējas kvalificēta personāla trūkums, un tas nozarē rada neprognozējamu izmaksu kāpuma risku, kas nekādi neveicina sabalansētu un stabilu nozares izaugsmi.

Nākotnes prognozes

Apsveicama ir valsts politika, kas sekmē virzīšanos uz pelēkā sektora samazināšanu būvniecības nozarē. Ar lielām cerībām atliek sagaidīt, piemēram, EDLUS, būvuzņēmumu klasifikatora ie-

► viešanu u. c. jauninājumus, kas visiem nozarē strādājošajiem uzņēmumiem noteiks vienotas prasības. Bažas gan rada atsevišķu atbildīgo ierēdņu spēja sākotnēji labi plānoto sabojāt, neļaujot sasniegt izvirzītos mērķus. Cerams, būs noslēgušās nodokļu politikas nemitīgās pārmaiņas.

MĀRIS OZOLIŅŠ,
SIA MONUM valdes priekšsēdētājs

2017. gada notikums

Viennozīmīgi – par lielāko šāgada aktualitāti būvniecībā ir uzskatāmi pieņemtie grozījumi nodokļu likumā, paredzot EDLUS ieviešanu lielajos būvobjektos. Tas ir viens no soļiem būvniecības nozares sakārtošanā. Mums ir vēlme veidot ilgtspējīgu būvniecības nozari, taču ar vienu šādu likuma grozījumu visu nozari nesaikārtosim – ir nepieciešams noslēgt ģenerālvienošanos par minimālajām algām, kā arī valstij izstrādāt motivācijas programmu tiem uzņēmumiem, kas ir gatavi tajā iesaistīties. Jau EDLUS ieviešanai būs nepieciešamas ievērojamas būvnieku investīcijas, tāpēc sagaidām, ka valsts nāks pretī uzņēmējiem un piedāvās atsevišķus atbalsta instrumentus, kas uzlabotu uzņēmumu komercdarbību un sadarbību ar valsts institūcijām. Valsts nedrīkst visu atbildību nozares sakārtošanā uzlikt tikai uz būvnieku pleciem.

Nākotnes prognozes

Nākamgad ceram sagaidīt tipveida līgumu ieviešanu, kuros būtu apvienota labākā prakse un līdzsvarotas pušu savstarpējās tiesības. Tas sekmētu kvalitatīvāka pakalpojuma saņemšanu un ļautu mums, būvniekiem, prognozēt to, ko varam sagaidīt no valsts. Patlaban valsts, būdama stiprākais partneris, bieži vien izmanto savas dominējošās pozīcijas. Tipveida līgumu ieviešana ļautu iedibināt tradīcijas noteiktos darba procesos, piemēram, kā darbs tiek uzsākts, kā darbs tiek pabeigts, kā tiek veikta samaksa, attiecīgi – kas notiek tad, ja būvniecības laikā mainās darba apjoms, kādā

veidā tiek saskaņotas cenas izmaiņas, kā tiek veikti papildinājumi, labojumi, kā arī daudzos citos jautājumos, kas pēc būtības ir tipveida un nebūtu katreiz jārisina citādi.

TOMS REIZIŅŠ,
SIA Latvijas energoceltņieks (LEC)
valdes loceklis

2017. gada notikums

2017. gadā nozarē par svarīgiem notikumiem ir uzskatāma būvnieku klasifikācijas ieviešana un grozījumi likumā *Par nodokļiem un nodevām*. LEC, vienam no tirgus līderiem un uzņēmumam, kas gandrīz visos realizētajos objektos darbojas kā ģenerāluzņēmējs, par svarīgāko notikumu ir uzskatāmas minētās likuma izmaiņas, proti, likumdevējs ir precizējis, kā tieši vēlas redz nozares dalībnieku solidāro atbildību par nozarē notiekošo. Ar 2017. gada 1. jūliju būvniekiem ir sākušies visai trauksmaini laiki: otrajā pusgadā ir jāspēj ne tikai paveikt raksturīgi lielāku darba apjomu, bet arī sagatavoties 2017. gada 1. oktobrim, kad ir jāsāk uzkrāt datus par būvniekiem visos 3. kategorijas būvniecības objektos un objektos, kuru līguma summa ir lielāka par 1 miljonu eiro. Arī LEC ieviest EDLUS tik īsā termiņā būs izaicinājums.

Nākotnes prognozes

Tā kā EDLUS aprakstošajā normatīvajā aktā ir noteikts ļoti garš pārejas periods, t. i., līdz 2019. gadam, kad valsts paredz noslēgt šo ēnu ekonomikas apkarošanas aktivitāšu kopuma ieviešanu, LEC ļoti svarīgi būs saprast, kādus saistītos normatīvos aktus valsts izdos: kādas izmaiņas tiks veiktas Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksā; kur valsts domā izvietot vienoto EDLUS un kādu attīstības ceļu tai ir paredzējusi; kādas būs Valsts ieņēmumu dienesta un Valsts darba inspekcijas metodisko materiālu izmaiņas attiecībā uz veicamo kontroli. Pašreiz EDLUS regulējumam ir daudz balto plankumu, tomēr būvniekiem jau laikus ir jāparedz ieviest tādas sistēmas, kuras būs pietiekami vienkārši

pielāgojamas (pārveidojamas) atbilstīgi jaunākajām normatīvo aktu izmaiņām. Pieļauju, ka līdz 2019. gadam valsts var nonākt pie idejas centralizēt visu darba laika uzskaites sistēmu un būvniekiem uzdot tikai datu savākšanas (kontroles, nodošanas) funkciju. Šī neziņa mums šobrīd neļauj pieņemt ilgtermiņa lēmumus.

GUNTIS ĀBOLTIŅŠ-ĀBOLIŅŠ,
AS RERE grupa
valdes priekšsēdētājs

2017. gada notikums

2017. gads būvniecības nozarē ir zīmīgs ar vairākām svarīgām juridiskām iniciatīvām, kas, es ticu, palīdzēs sakārtot šo tirgu un panākt visiem godīgajiem spēlētājiem jūtamus uzlabojumus.

Šķiet, būtiskākais notikums ir tas, ka beidzot ir sperts ļoti liels solis apkarošanas virzienā – 22. jūnijā Saeima pieņēma izmaiņas likumā *Par nodokļiem un nodevām*, tādējādi ar šā gada 1. oktobri tiks ieviesta EDLUS 3. grupas jaunbūvēs un būvdarbos, kas pārsniedz 1 miljonu eiro. Tas ir būtisks pozitīvs pavērsiens pretstatā iepriekš paredzētajai ģenerāluzņēmēja solidārajai atbildībai publiskajos iepirkumos, nosakot ģenerāluzņēmēja pienākumu veikt valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par katru apakšuzņēmumos strādājošo. Tagad pieņemtajos grozījumos ir paredzēts, ka ģenerāluzņēmējs būs atbildīgs par EDLUS ieviešanu un uzturēšanu būvlaukumā, kā arī par datu glabāšanu līdz to nodošanai vienotā datubāzē. Uzskatu, ka šis ir praktisks un tiešām progresu veicinošs risinājums, kas ir nesalīdzināmi labāks par iepriekš paredzēto, kad uz ģenerāluzņēmēja pleciem būtu bijis jāgulstas nesamērīgam slogam un atbildībai par citu uzņēmumu, iespējams, negodprātīgu uzņēmējdarbības praksi.

Ja izdosies veiksmīgi realizēt arī ģenerālvienošanas noslēgšanu par minimālo algu līmeni būvniecībā, tas noteikti ievērojami samazinās apkarošanas apkarošanas un radīs labvēlīgāku augsni godīgai konkurencei.

Nākotnes prognozes

Tuvākajā nākotnē visvairāk vēlamies sagaidīt visai nozarei būtiskus uzlabojumus, kas varētu izpausties gan jau pieminētās ģenerālvienotības par minimālajām algām būvniecībā veidā, gan kā citi uz ēnu apkarošanu vērsti soļi no likumdevēja puses. Šobrīd tas ir ļoti svarīgi, jo būvniecībā ir sācies jauns cikls, ko ir noteicis ievērojami lielāks pieprasījums, tomēr joprojām ierobežots piedāvājums pēc šīs nozares pakalpojumiem. Tāpēc ir paredzams, ka augs būvniecības izmaksas un produktivitāte, un šādos apstākļos ikvienam būvniecības uzņēmumam, kas ievēro valstī noteiktās godīgas uzņēmējdarbības prasības, vitāli svarīga ir konkurētspējas stiprināšana.

Ne mazāk būtiskas ir arī citas uz tirgus sakārtošanu vērstas iniciatīvas, piemēram, atteikšanās no zemākās cenas principa publiskajos iepirkumos par labu saimnieciskajam izdevīgam. Vadlīnijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanai būvdarbu iepirkumos jau ir izstrādātas – nu tikai atliek tās ieviest praksē. Ticu, ka tas ļaus vairāk domāt par kvalitāti un konkrētajam projektam piemērotāko risinājumu, nevis tikai šauri – par to, kā piedāvāt zemāko cenu.

GUNTIS RĀVIS, Skonto Group prezidents

2017. gada notikums

Kā jau iepriekš prognozējām, 2016. gads būvniecības nozarē Latvijā bija pasīvs gads, un tāds būs arī 2017. gads, jo ES fondu finansējuma apguve notiek ārkārtīgi lēni un joprojām nav uzsākta. Lielie nozares uzņēmumi, to vidū *Skonto Group*, ir paplašinājuši un nostiprinājuši savu darbību ārvalstīs.

Nākotnes prognozes

Jau 2016. gadā nozare saskārās ar kvalificēta darbspēka aizplūšanu no valsts, un tā turpināsies vēl vismaz piecus gadus. Citās ES valstīs kvalificētiem būvniecības darbiniekiem tiek piedāvāts lielāks atalgojums un plašā-

kas izaugsmes iespējas, tāpēc Latvijā pieaugs darba algas un arī būvniecības izmaksas kļūs lielākas.

Būvniecības uzņēmumiem lielākos tirgos ir iespēja piedalīties apjomīgākos un interesantākos projektos, tomēr ceram drīzumā sagaidīt ES fondu apguves darba sākšanos, kas arī ir svarīgākais nozares notikums 2017./2018. gadā, lai izbeigtu būvniecības jomas stagnāciju. Finanšu ministrija prognozē stabilu IKP pieaugumu nākamajos gados, tas nodrošinās arī aktīvāku privātā sektora darbību Latvijā.

OSKARS OZOLIŅŠ, SIA Merks valdes priekšsēdētājs

2017. gada notikums

2017. gadā būvniecības nozare ir atgriezusies pie izaugsmes un ir viena no valsts ekonomikas pieauguma virzītājam.

Nākotnes prognozes

Domājams, ka līdzīga vai pat labāka situācija ir sagaidāma arī 2018. gadā. Šis viss saskan ar būvniecības nozares dalībnieku izaugsmi galvenajos eksporta tirgos. Tādējādi šis ir iespēju un izaicinājumu laiks: iespēja tiem, kas vēlas šajā nozarē strādāt ilgtermiņā, un izaicinājumi attiecībā uz darbaspēka pieejamību un kvalitāti.

GUNĀRS BARKĀNS, SIA Abora tehniskais direktors

2017. gada notikums

Svarīgākais notikums 2017. gadā ir pieņemtās likuma *Par uzņēmumu ienākuma nodokli* izmaiņas, kas stāsies spēkā 2018. gada 1. jūlijā. Tas atvieglos nozari no uzņēmumu ienākuma nodokļa priekšlaicīgajiem ikmēneša

maksājumiem, tādējādi neapgrūtinot uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu plūsmu.

Nākotnes prognozes

Tas, uz ko cer visi uzņēmēji, – lai tiktu uzsākta ES struktūrfondu apguve, radot nozarē būvniecības apjoma kāpumu.

JEVGENIJS LOCOVS, AS LNK Industries valdes loceklis

2017. gada notikums

Svarīgākais būvniecības nozares notikums 2017. gadā, manuprāt, ir jaunā Publisko iepirkuma likuma stāšanās spēkā ar šā gada martu. Jaunajā likumā ir noteiktas jaunas prasības valsts iepirkumiem, un tās ietekmēs arī visu būvniecības nozari kopumā.

Nākotnes prognozes

Svarīgākais sagaidāmais notikums 2017./2018. gadā, manuprāt, ir ES fondu finansētie objekti. Par spīti tam, ka lielākā daļa vēl joprojām nav izsludināta, to īstenošanai būs nepieciešams ilgs laika periods.

ELDANIZS MAMEDOVS, AS Ceļu pārvalde padomes priekšsēdētājs

2017. gada notikums

Svarīgākais nozares notikums 2017. gadā – ES fondu investīciju ieplūšana būvniecības nozarē.

Nākotnes prognozes

Svarīgākais gaidāmais lēmums 2017./2018. gadā – publiskās un privātās partnerības projekta *Ķekavas apvedceļš* realizēšana. ♦

REZULTĀTS SVARĪGĀKS PAR MĒRĶI

Profesionālā izglītība ir par zemu novērtēta un bieži vien tiek aizmirsta. Absolventu kvalitāte, mācību iestāžu izvietojums, sadarbība ar biznesu, nozares prestižs un mācību programmu mūsdienīgums – tie ir svarīgi jautājumi būvnieku profesionālajā izglītībā

Pēdējos gados būvniecībā nodarbināto skaits ir svārstījies no 57,6 tūkstošiem (2010) līdz 71,9 tūkstošiem (2015) gadā, attiecīgi sasniedzot 6,8 % un 8 % īpatsvaru no tautsaimniecībā nodarbinātajiem. Tomēr kopumā bažas, ka būtu par maz ar tiem būvniecības speciālistiem, kas, piemēram, tika sagatavoti pirms gada (2730), un ar tām 25 izglītības iestādēm, kurās māca būvniekus, nepastāv.

Acīmredzami runa nav par daudzumu, visdrīzāk ir jāpievēršas kvalitātei un saturam. Viens no jautājumiem: kam jaunieši tiek gatavoti? Sprotam, ka ne visi skolu beidzēji nonāk industrijā, resp., ir viena daļa speciālistu, kas strādā citās nozarēs, vēl otra daļa – ārpus Latvijas. Izglītot speciālistus tikai mācīšanas pēc nedrīkst būt mērķis, svarīgs ir rezultāts – cik atbilstīgi savai kvalifikācijai un iegūtajai profesijai šie jaunieši, nonākot nozarē, spēj strādāt.

Iestāžu izvietojums un sadarbība ar uzņēmējiem

„Pirmo problēmu saredzu tajā, ka ir jāceļ būvniecības nozares profesiju prestižs,” uzskata Ināra Ostrovska, DBT direktore. „Būtisku devumu veiksmīgai šīs problēmas risināšanai var sniegt arī padziļināta pievēršanās reģionu plānošanai, ne tikai izprotot katras tuvējās profesionālās izglītības iestādes specifiku, bet arī definējot jomas un nozares, kurās reģions saskata potenciālu.”

Nav slikti, ka profesionālās būvniecības izglītības iestādes ir izkaisītas pa Latviju, diez vai tās vajadzētu koncentrēt Rīgā. No otras puses,

Ināra Ostrovska,
Daugavpils Būvniecības
tehniskuma (DBT)
direktore

Baiba Fromane,
Latvijas Būvuzņēmēju
partnerības (LBP)
vadītāja

Guntis Āboltiņš-Āboliņš,
AS RERE grupa
valdes
priekšsēdētājs

apstākli, ka galvaspilsētā ir palikusi faktiski viena arodskola, ir grūti vērtēt pozitīvi, jo tieši Rīgā koncentrējas Latvijas izglītības nozare, un te izvēle nosliecas vairāk par labu Rīgas Tehniskajai universitātei (RTU) nekā Rīgas Celtniecības koledžai (RCK). Daļēji ar to ir skaidrojams fakts, ka tikai ap 10 % RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes studentu paliek augstskolā kā pētnieki vai vismaz saglabā piesaisti universitātei noteiktu projektu līmenī, savukārt 20 % pēc tās pabeigšanas būvniecībā nestrādā.

Būtu jāpilnveido sadarbība starp būvuzņēmējiem un izglītības institūcijām, izveidojot pastāvīgu un jēgpilnu sadarbības modeli

RTU principā būtu jānodrošina akadēmisko speciālistu pieplūdums, tomēr lielākā daļa sagatavoto kadru ir reāli profesionāļi: būvdarbu vadītāji, būvuzraugi, projektu vadītāji, projektētāji – principā viss inženiertehnisko speciālistu loks.

„Izglītojamo skaits būvnieku profesionālajās mācību iestādēs samazinās,” savu viedokli izsaka I. Ostrovska. „Varbūt tas izklausās diezgan nežēlīgi, bet no valsts resursu izlietošanas viedokļa šo mācību iestāžu reorganizēšana būtu pareizs risinājums. Profesionālās izglītības sniegšanai ir jābūt kvalitatīvai, taču, ja to nekoncentrē un nereorganizē, valsts līdzekļi tiek tērēti neracionāli.”

Savdabīgi, ka kopš 2010. gada izglītojamo skaits daudzos virzienos tuvojas budžeta vietu skaitam. Cita tendence – atbūruma palielināšanās: profesionālajās izglītības programmās *Būvniecība un civilā celtniecība* uzņemto daudzums 2011./2012. un 2016./2017. mācību gadā ir gandrīz vienāds – attiecīgi 997 un 994, bet beigušo skaits – krasi atšķirīgs, resp., 932 un 668.

Nozares darba devēju izpratnē kvalificēts darbinieks ir motivēts, vēlas būt piederīgs būvniecības nozarei, prot teoriju piemērot darbā, viņam ir izpratne par savu profesionālo atbildību un laba teorētiskā bāze, kas atbilst pasaules attīstības tendencēm. Lai jaunietī šīs kvalitātes attīstītu, ir svarīga izglītības sistēmas un būvniecības uzņēmumu sadarbība.

„Izglītības programmās ir jāintegrē pilnvērtīga prakse nozares uzņēmumos, ļaujot studentiem būvniecības procesu iepazīt dabā,” saka Baiba Fromane, LBP vadītāja. „Būtu jāpilnveido sadarbība starp būvuzņēmējiem un izglītības institūcijām, izveidojot pastāvīgu un jēgpilnu sadarbības modeli, no kura iegūst visas iesaistītās puses. Rezultatīvs risinājums būtu izveidot jaunu efektīvu sadarbības platformu, kurai sava loma būtu jāspēlē gan izglītības plānošanas procesā – izglītības standartu izstrādē, budžeta finansējuma plānošanā, gan izglītības procesā, nodrošinot studentiem pilnvērtīgas prakses iespējas studiju laikā. Būvuzņēmēji var iesaistīties izglītības iestāžu kapacitātes attīstībā, kopēji veidojot nepieciešamo infrastruktūru pētniecībai un attīstībai – laboratorijas, inkubatorus. Laba iespēja ir arī kopīgi projekti ar Eiropas Savienības (ES) līdzfinansējumu, sekmējot zināšanu pārnesi no akadēmiskās vides uz nozari.”

Piemēram, daudzi materiālu piegādātāji palīdz veidot profesionālās izglītības iestāžu materiāltehnisko bāzi, tādējādi jauniešos veidojas labāka izpratne, kā ar šiem materiāliem strādāt, kā tos lietot. Lai topošo speciālistu rokās iedzīvinātu motoriku, lai viņi spētu sajūst materiālu, prakses nozīme ir ārkārtīgi liela.

„Ir labi piemēri – profesionālās skolas, kas ir modernizējušas gan savu mācību līdzekļu parku, gan arī mācībspēku, bet kopumā bāze ir par vāju,” konstatē Guntis Ābolīņš-Āboliņš, AS RERE grupa valdes priekšsēdētājs. „Interesanti bija apskatīties pāris mācību programmu: tas, kas ir uzrakstīts, ir ārkārtīgi skaisti un jauki, piemēram, man pa rokai gadījās apdares darbu strādnieka profesijas apraksts, un ir patīkami izlasīt visus 17 punktus, kas beidzējam būtu jāapgūst, to vidū – novērtēt sava darba izpildi, turpretī praksē bieži vien jauniešiem ir jārada un jāmaca, vēlreiz jāatgriežas pie parādītā un jāpielabo.”

Nozares prestižs un prognozējamība

Izglītojamo skaits profesionālās izglītības programmu grupā *Būvniecība un civilā celtniecība* 2016./2017. mācību gadā bija 2073, savukārt 2011./2012. mācību gadā – 3131. Skaitļi liek runāt uzreiz par diviem aspektiem.

Pirmkārt, tie liecina par nozares prestiža krišanos. Izglītības iestādes, kas mūsdienīgi un ar dažādām metodēm informē jauniešus par to, cik būvniecības profesijas ir interesantas un vīrišķīgas, kādas ir karjeras iespējas, vislabāk spēj nokomplektēt grupas un piesaistīt nozarei nākamās speciālistus. Īpaši izceļams ir DBT: Latvijā vienīgajā tehnikumā, kas simtprocentīgi ir orientējies uz šo nozari, audzēkņu skaits ir atbilstīgs mācību iestādes apjomam.

**Pietiek
tirgum izmainīties
tikai par 20 %, un
mēs no viena grāvja
nonākam otrā.
Šī ir Latvijas
kā mazas valsts
īpatnība**

2016./2017. mācību gadā, pēc Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) datiem, lielākais izglītojamo skaits profesionālās izglītības iestādēs būvniecības nozarē ir DBT – 821, RCK – 230, Saldus tehnikumā – 172, Rēzeknes tehnikumā – 129, Jelgavas tehnikumā – 120, Priekulei tehnikumā – 104. Ir jāpiebilst, ka kompetenču centros Jelgavā, Liepājā, Ventspilī grupas tomēr nav pilnīgi nokomplektētas. Valsts daudz līdzekļu iegulda arī bezdarbnieku apmācībā, taču te būvniecības programmas netiek izmantotas.

Otrkārt, pastāv izteikta korelācija starp darba samaksu un būvnieka profesijas un nozares prestižu. Šī sakarība netiek pārvaldīta, un, lai gan eksistē Būvniecības nozares ekspertu padomes prognozes un Nodarbinātības valsts aģentūras dati par kvalificēto darbinieku nepieciešamību, mēs saduramies vien ar sekām.

Viens uzskats pauž, ka IZM un Ekonomikas ministrijai (EM), strādājot roku rokā, nozarē notiekošie procesi būtu jāanalizē un saprātīgi jāregulē, jo kāpumus un kritumus nozarē ir iespējams prognozēt. Uzskata piekritēji apgalvo, ka izglītojamo skaits būvniecības nozarē ir viegli regulējams, vēl jo vairāk tāpēc, ka arvien skaidrāk ir saskatāma tendence: tur, kur ir budžeta vietas, pieprasījums pēc tām ir liels, savukārt pēc maksas vietām – zems. 2016. gadā, lai gan bija viegli paredzēt, kādu bumu būvniecībā tūlīt radīs ES fondu apgušana, EM prognozēja, ka 2020. gadā nodarbināto skaits nozarē pieaugs par 7 %. 2016. gadā apgrozījums būvniecībā kritās par piektdaļu, bet patlaban būvniecības kompāniju portfeļi sāk pildīties un vairs nenotiek cīņa par zemāko cenu. Acīmredzami: būvniecībai 2018. gadā ļoti vajadzēs speciālistus, taču tikai nākamgad sāksies nopietna daudzuma sagatavošana – bet viņi nozarē ienāks vien pēc trijiem gadiem.

Pretēju uzskatu pauž G. Ābolīņš-Āboliņš: „Nelaiمة ir tā, ka Latvijā, pastāvot ārkārtīgi mazam iekšējam tirgum, nozares elastība ir ļoti zema. Pietiek tirgum izmainīties tikai par 20 %, un mēs no viena grāvja nonākam otrā, proti, no situācijas, kad cilvēki brauc projām, jo nav darba, līdz situācijai, kad nav, kas darbu dara, jo tirgus ir pārkarsis. Šī ir Latvijas kā mazas valsts īpatnība. Ar prognozēšanu mūsu valstī veicas vissliktāk – prognozes ir ārkārtīgi neprecīzas. Tā kā viena speciālista sagatavošanai ir nepieciešami vismaz trīs gadi, bet praksē tie bieži vien ir pieci gadi un pat vairāk, šobrīd valstī neviens nav spējīgs pateikt, cik speciālistu mums būs nepieciešams pēc pieciem gadiem. Tāpēc arī nav īpaši lielas jēgas mēģināt precīzi prognozēt – vairāk ir jādomā konceptuāli un jāaug līdzī mūsu laikmetam.”

Ja pievērsamies kvalitatīviem izrāvieniem, mūsu profesionālās izglītības iestādēm ir, kurp augt, lai atbilstu prasībām un metodēm, kādas eksistē darba tirgū, piemēram, mācību programmās jau būtu jāpārliecinoši jāienāk energoefektivitātes principiem saistībā ar ēkas blīvumu, hermētiskumu, mikroklimatu tajās – izpratne par to būtu jāveido faktiski visās būvniecības profesijās. Tikmēr pie horizonta jau vīd BIM 3D. ◆

ESAM NOKĻUVUŠI PUDELES TIEVAJĀ KAKLĀ

Arhitekts Visvaldis Sarma stāsta par deficīta dzēšanu un sektora pārkaršanu pēc pieciem gadiem, par haotiski izmētajām ministrijām un Latvijas nulles reakciju uz *Brexit*, par nozares degradāciju šā gadsimta sākumā un to, kāpēc jāizdomā saprātīga migrācijas politika nozarei

Kādu raksturojumu jūs sniegtu Latvijas būvniecībā patlaban notiekošajam un sagaidāmajam? Vai varat runāt par noteiktām tendencēm?

Runājot par jebkuru nozari, ieskaitot būvniecību, mums ir jāsaprot – nozare pati par sevi nekur nevar virzīties bez pieprasījuma. Pēckrīzes periodā mēs uz pieprasījumu pēc kaut kā atšķirīga, jauna vai citādāka nemaz nevarējām cerēt. Šobrīd mums ir jānodrošina, lai tiktu dzēsts deficīts, kas valstī eksistē, gan dzīvokļu, gan biroju, gan sabiedrisku ēku jomā.

Ja mēs, savukārt, domātu par to, kurš no sektoriem, runājot par deficīta dzēšanu, attīstīsies ātrāk, tad loģiski var saprast, ka pavisam ir divi virzītājspēki, kas ekonomiku var dzīt uz priekšu: pirmais ir valsts atbalsts, ar to saprotot to lielo valsti, kuras sastāvā mēs šobrīd esam, tātad – gan Eiropas Savienības (ES) budžets, gan Eiropas fondu līdzekļi; otrs ir privātās investīcijas.

Ir skaidrs, ka laikposmā līdz 2023. gadam būs jāiztērē noteikta summa X. Un, ja mēs domājam, ka mūsu ekonomika attīstīsies kaut kādos saprātā ietvaros, tad šeit atbilde ir nē, jo summa X, kas ir jāapgūst tuvāko piecu gadu laikā, ir vienkārši graujoša. Tas nozīmē, ka būvniecības tirgus nepāšaubāmi pārkarsīs: nenormāli celsties algas, pieaugs būvizmaksas.

Protams, ir mazliet savdabīgi raudzīties uz valsts politiku kopumā. Iepriekšējos gados, kad mums tiešām bija kritums būvniecībā, mēs iemānījāmies nepilnīgi izmantot Eiropas fondu līdzekļus, kas galvenokārt bija saistīts ar sadales mehānisma maiņu.

Notiekošo pavadīja dažādas tradicionālas atrunas: *mēs tam nebijām gatavi; mēs tam nebijām gatavi, jo nebijām sagatavojušies*. Esam nokļuvuši pudeles tievajā kaklā, kad mums pietiekami milzīgs līdzekļu daudzums ir jāiztērē ārkārtīgi īsā laikposmā.

Un mēs neko tur nevaram darīt. Tendence būs šāda: mēs būvējam, cik vien varam, būs gāze grīdā plus lielais jautājums, kur nonāksim 2022./2023. gadā. Cerēsim, ka vēlreiz nepiedzīvosim stāvu kritumu, jo mēs esam kļuvuši gudrāki.

Ir divi virzītājspēki, kas ekonomiku var dzīt uz priekšu: pirmais ir valsts atbalsts; otrs ir privātās investīcijas

Ekonomikas augšupejas atspoguļošanās būvniecībā vienmēr liek runāt par secības ķēdi: komerciālais īpašums – ražošanas objekti – pašvaldību infrastruktūra. Vai gaidāmajā būvniecības bumā, ko raisīs ES fondu vilnis, šī horizontāle pēkšņi nevar pārvērsties par vertikāli, un vai ir sagaidāmi kādi citi pārsteigumi?

Cilvēks, saņemot algu, vispirms apmierina primārās vajadzības – tā tad nopērk kurpes, maizi, pienu,

medu u. tml., un šīs lietas viņš iegādājas veikalā. Ir skaidrs, ka ir jābūvē veikali, jo cilvēkiem nauda ļoti ātri jāiztērē. Daudzi jauni supermārketi šobrīd ir gan projektēšanas, gan būvniecības stadijā: tirdzniecības centrs *Alfa* kļūs divreiz lielāks, mēs redzam tirdzniecības centru *Akropole*, kurš aizņems 100 tūkstošus kvadrātmetru, *IKEA* Stopiņu pagastā uzrādīs līdzīgus skaitļus.

Pārlicināties, ka pārtikas mazuma un vairuma tirgotājus ir pārņēmis stress, ieraugot, ka Latvijā ienāk *Lidl*. Ir pašsaprotami, ka aktīvi attīstās vesela virkne tirdzniecības centru – šis ir viens faktors. Savukārt otrs faktors – mūsu tirgum ir raksturīga īpatnība, kas pastāv (lai cik nepatīkams šis nosaukums un lai cik negribas to lietot) postpadomju telpā, kas ir kaut kāda mantojuma sadaļa, un tās nosaukums ir atsevišķu funkciju deficīts. Sāksim ar to, ka mums pastāv absolūts dzīvokļu deficīts. Aplūkojot tādu parametru kā iedzīvotāju skaits uz kvadrātmetru, secinām, ka mēs gandrīz divreiz atpaliekam no vidējā Eiropas rādītāja.

Kādas pārmaiņas būs iespējams vērot un kādas ne publiskā sektora A klases biroju jomā?

Protams, ir jārūnā par sistēmas funkcionēšanu nodrošinājumiem birojiem valstij, pašvaldībām, organizācijām. Raugoties uz visām ministrijām, kas šobrīd ir haotiski izmētas un aizņem primāras un komerciāli labas vietas, mums ir jāsaprot, ka kaut kādā laika periodā visas organizācijas vai vismaz ministrijas apvienosies zem viena jumta. Šī ir vēl viena ten-

„Mazā tirgū ir grūti sabalansēt to cilvēku skaitu, kas ir pieejams, ar to cilvēku skaitu, kas tirgū attiecīgajā brīdī ir nepieciešams. Notiek iespaidīgi liknes lēcieni augšup un lejup: vienā brīdī pusei būvnieku nav darba, taču otrā brīdī mums ir būvniecības speciālistu deficīts,” norāda arhitekts Visvaldis Sarma.

dence, kas dos papildu stimulu tirgum: leklīti ministrija pirms kāda laika šādu soli spēra, un jaunā lokācija no ekonomikas skatpunkta ir daudz saprātīgāka par novietojumu pilsētas centrā; to pašu izdara Valsts ieņēmumu dienests. Es šobrīd redzu mēģinājumus to darīt ar ministriju, organizāciju u. tml. institūciju rindu.

Tātad – šis segments ir ārkārtīgi būtisks, un domāju, ka kopējā Eiropas fondu trakumā kaut kāda daļa finansējuma droši vien ietilps šajā komerciālo biroju segmentā, kur situācija ar t. s. A klases birojiem patiesi ir dramatiska, jo mums nav t. s. spekulatīvo biroju, resp., biroju, kas tiek uzbūvēti bez konkrēta pasūtītāja un pēc tam izīrēti lielajām kompānijām.

Protams, nedaudz pārsteidz Latvijas valsts kopumā un Rīgas pilsētas atsevišķi inertums *Brexit* kontekstā, jo ir zināms, ka vesela rinda (apmēram 20) ES līmeņa organizāciju, aģentūru, biroju pārvietosies no Lielbritānijas uz kontinentu. Ar šo jautājumu ļoti nopietni strādā virkne Eiropas pilsētu, jo īpaši Amsterdamā. Tā ir izveidojusi atsevišķu departamentu, kas nodarbojas tikai ar to, lai pārvilinātu šīs institūcijas pie sevis; aktivitāšu sarakstā – gan nodokļu atlaides, gan biroju sagatavošana. Divainā kārtā

mums nav šādas valstiskas un pilsētas programmas, lai gan piedāvājumi no ES puses pieteikti ir bijuši.

Zolitūdes traģēdija lika daudz runāt par būvnieku kvalifikāciju, attieksmi pret darbu, profesionālās izglītības kvalitāti. Tomēr ir jāsecina, ka profesionālās izglītības jomā nekādas jaunas nostādnes pēc traģēdijas nav parādījušās. Kāds ir jūsu viedoklis par būvniecības izglītību un darbaspēka kvalitāti?

Jau pieskāros tam, ka tirgus vai piedāvājums pats par sevi nevar attīstīties, ja nav pieprasījuma pēc kādas konkrētas kvalitātes vai kādām konkrētām īpašībām – gan attieksmē pret projektētājiem, gan pret būvniekiem. Ja raugāties pagātnē, tad brīdī, kad mūsu būvniecības process sākās, 1995./1996. gadā, bija tāda izjūta, ka mums viss ir jādara tāpat, kā dara Rietumi. Toreiz tika izmantotas dažādas rokasgrāmatas, standartlīgumi, īpašas kontrakta formas, līdz vienā brīdī, 2000. gadu sākumā, izrādījās, ka tas viss nav vajadzīgs, jo pieprasījums ir tik liels un nekvalitatīvs, ka kļuva skaidrs: mēs visu šo pakalpojumu varam sniegt ārkārtīgi neprofesionālā līmenī, jo to tāpat nopirks. Šis tirgus

degradācija notika nevis tāpēc, ka jau vēsturiski sākām slikti darīt, bet gan tāpēc, ka uzrādīto augsto līmeni milzīgais un nekvalitatīvais tirgus pieprasījums notrieca uz leju.

Papētot likni pa gadiem, ir viegli ieraudzīt – tiklīdz būvniecības apjoms kļūst mazāks, attiecīgi (un ļoti ātri) izglītību gribošo skaits uzreiz krītas, un otrādi. Vai tā ir precīza ilustrācija jūsu teiktajam?

Jā. Un arī tas, ko mēs varētu saukt par to pieprasījumu, ko veido darba devējs, un to piedāvājumu, kuru sniedz izglītības nodrošinātājs. Ja darba devējam konkrētajā brīdī vajag ne pārāk augstas kvalitātes būvdarbu vadītājus un ja tādos viņam prasa pasūtītājs, tad ir skaidrs, ka Rīgas Tehniskā universitāte ir gata pievērst acis un laist ārā kaut kādus četriniekus un piecniekus mūsdienā 10 ballu sistēmā saņēmušus būvinženierus, arhitektus – tirgus visus ņem pretī, viss ir kārtībā, un būvniecība iet uz priekšu rūkdama.

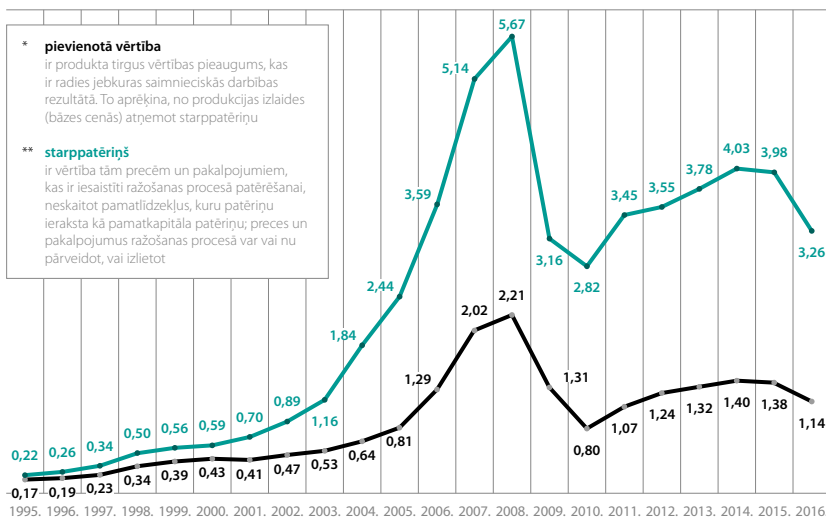
Tur vispār neko nevar izdarīt, jo mazā tirgū ir tik grūti sabalansēt to cilvēku skaitu, kas ir pieejams, ar to cilvēku skaitu, kas tirgū attiecīgajā brīdī ir nepieciešams. Notiek iespaidīgi liknes lēcieni augšup un lejup: vienā brīdī pusei būvnieku nav darba, taču otrā brīdī mums ir būvniecības speciālistu deficīts, kas pārsniedz 200 %. Mūsu valsts nespēj un nekad nespēs nodrošināt adekvātu atbilstību šajā kontekstā, tāpēc mums vispār nav otra ceļa kā vien izdomāt saprātīgu migrācijas politiku īsam laika posmam – apmēram tādu, kādu šobrīd mēģina veidot Francijas prezidents Makrons. Jā, cilvēki var īstermiņā (uz 1–2 gadiem) strādāt kaut kur ārzemēs, lai pēc tam brauktu atpakaļ. Iespējams, ka šī Latvijai ir ļoti labi adaptējama sistēma attiecībā pret ārpussavienības teritorijām. Ja raugāties uz nozīmīgākajām Eiropas valstīm, tad ir skaidrs, ka tās šo politiku cenšas īstenot attiecībā pret ES austrumdaļas zemēm – mēs esam viņu darba resursi, bet mums šādi resursi ES ietvaros nav pieejami, jo aiz mums ekonomikas attīstības līmeņa ziņā faktiski neviens vairs nestāv. Mums ir jāraugās uz tādām apkārtējām valstīm kā Krievija, Baltkrievija, Ukraina, vērtējot, kura no zemēm konkrētajā brīdī šķiet labāka un draudzīgāka. ♦

GALVENIE BŪVNICĪBAS NOZARES RĀDĪTĀJI

Būvniecības nozarei ir nozīmīga loma Latvijas tautsaimniecībā: tās īpatsvars pēc pievienotās vērtības sasniedz 5,2 %; tajā ir aizņemti 6,5 % darbvieta no kopējā skaita; tās nodokļu piensums Latvijas budžetā ir 2,8 % no visiem ieņēmumiem. Būvniecība ir visai cieši saistīta ar kopējo ekonomisko situāciju valstī un, var teikt, lielā mērā ir visas tautsaimniecības spoguļs

Būvniecības pievienotā vērtība* un starppatēriņš,**

miljardi EUR

AVOTS: CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE (CSP)

Būvniecības nozares kopējā pievienotā vērtība Latvijā šobrīd pārsniedz 1 miljardu eiro gadā, savukārt nozares starppatēriņš ir trīs reizes lielāks un sasniedz apmēram 3–4 miljardus eiro gadā.

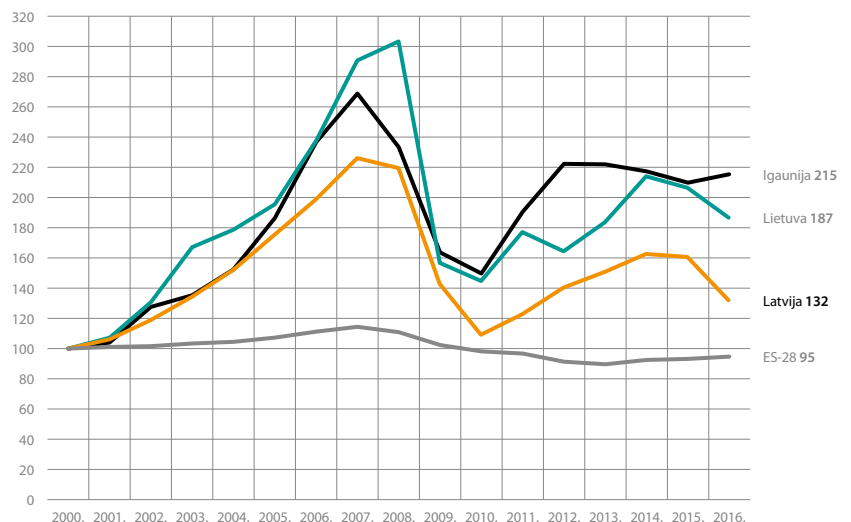
Būvniecības nozares loma Latvijas ekonomikā – īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā – šobrīd sasniedz 5,2 %. Vēsturiski šis rādītājs ir svārstījies robežās no 5 līdz 10 %, strauji pieaugot laika periodā pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) un pēc tam samazinoties ekonomiskās krīzes rezultātā. Būvniecības nozares īpatsvars pēc starppatēriņa šobrīd sasniedz 12,4 %.

Lielākā daļa no Latvijas būvniecības nozares apkalpo vietējo tirgu, tādējādi tā ir cieši savstarpēji saistīta ar kopējām investīcijām tautsaimniecībā, raksturojot ekonomikas dalībnieku noskaņojumu un nākotnes novērtējumu.

Būvniecības apjoms Eiropas valstīs kopš 2000. gada ir būtiski mainījies. Īpaši straujš tā pieaugums ir bijis Baltijas valstīs, kur tas līdz 2008. gadam pieauga 2–3 reizes – to veicināja gan ES struktūrfondu izmantošanas pieaugums, gan arī intensīva kredīvēšana un nekustamā īpašuma tirgus burbulis. Turpmākajos gados būvniecības apjoms samazinājās apmēram par pusi. Līdzīgs būvniecības kāpums un kritums bija ne tikai Baltijā, bet arī Dienvidēiropas valstīs un Īrijā, kur straujai nekustamā īpašuma tirgus izaugsmei sekoja kritums un stagnācija vairāku gadu garumā. Vēlāk būvniecības apjoms pakāpeniski atsāka palielināties, taču (valsts un privātajā sektorā) uzkrātā parādu sloga dēļ tas joprojām ir zemāks nekā pirms krīzes. Tāpēc pēdējos gados būvniecības nozares attīstību (jo īpaši Baltijas valstīs) lielākā mērā ietekmē ES fondu pieejamība.

Būvniecības apjoma indeksi

2000. = 100

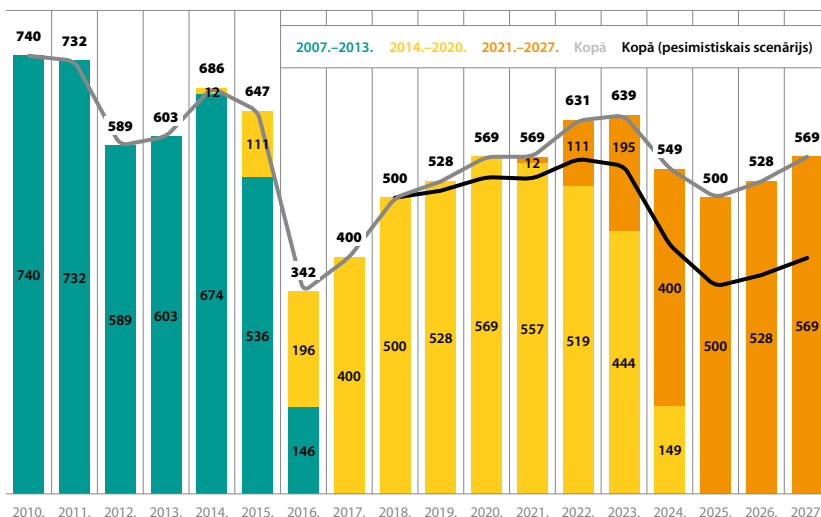

AVOTS: EUROSTAT

Finanšu ministrijas (FM) apkopotā informācija liecina, ka krītošo iepriekšējā plānošanas perioda ES fondu finansējumu tuvākajos gados pakāpeniski aizstās pieaugošs 2014.–2020. gada plānošanas perioda finansējums. Tā rezultātā ES finansējums publiskajām investīcijām līdz 2023. gadam var atgriezties tuvu iepriekšējam līmenim. FM pieļauj iespēju, ka *Brexit* dēļ iecerētais apjoms varētu samazināties par 15–20 %, bet pesimistiskajā scenārijā – par 30 %, tomēr kopumā nav pamata runāt, ka ES fondi Latvijai vairs nebūs pieejami. ES finansēto publisko investīciju apjoms no jauna varētu samazināties 2024./2025. gadā, kad notiks pāreja uz nākamo plānošanas periodu, tāpēc līdz šim termiņam būtu vēlams atrast citus alternatīvos pasūtījumu avotus, lai nozares attīstība būtu vienmērīga un bez straujiem kritumiem.

Scenāriji: ES finansēto publisko investīciju apjoms Latvijā

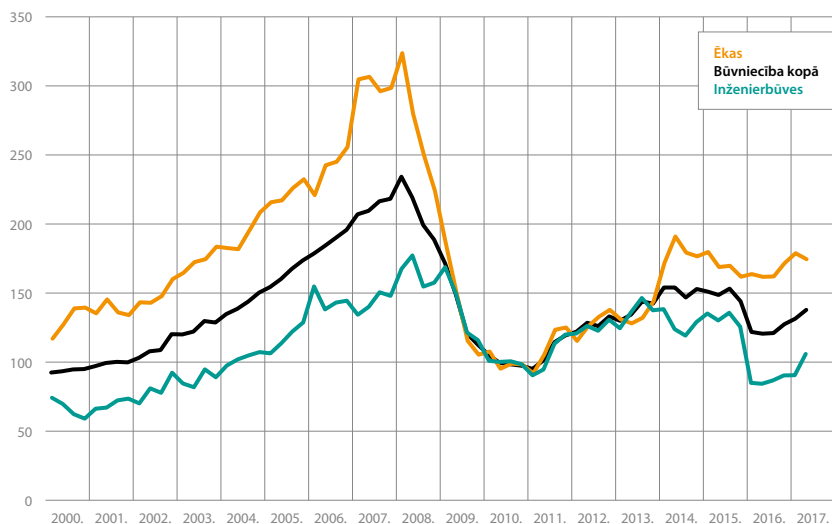
miljoni EUR

AVOTS: FM

Sezonāli izlīdzināti būvniecības produkcijas indeksi

2010. = 100

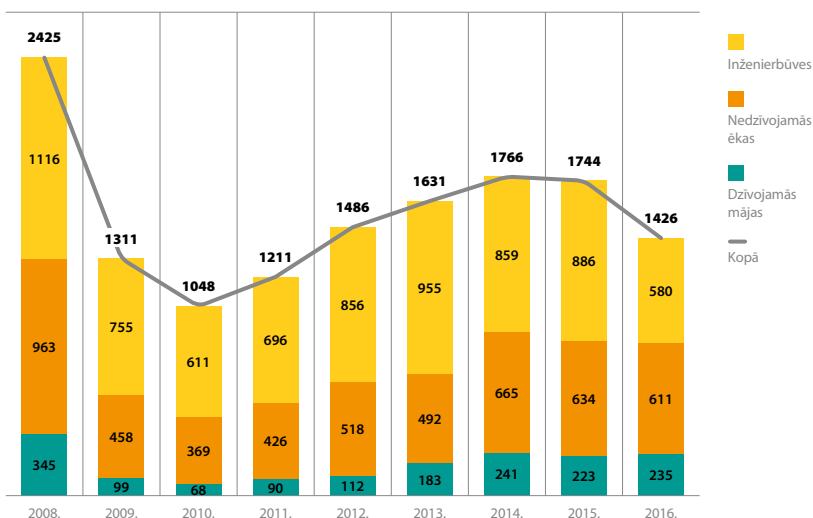
AVOTS: CSP

2000.–2007. gadā būvniecības kopējais apjoms palielinājās 2 reizes, tostarp ēku būvniecība – gandrīz 3 reizes. Šajā periodā būvniecība bija viena no visstraujāk augošajām nozarēm Latvijā, jo reizē ar iestāšanos ES notika palielināta ārvalstu finansējuma ielūde Latvijas tautsaimniecībā, radot augošu pieprasījumu. Savukārt 2008.–2010. gadā, kad iestājās ekonomikas krīze un samazinājās pieejamais finansējums, nozare piedzīvoja ievērojamu kritumu. Kopš 2011. gada, kad Latvijas ekonomikā atsākās izaugsme, būvniecības apjoms atkal sāka palielināties, tomēr 2015./2016. gadā nozares attīstība apstājās, jo vispirms samazinājās ēku būvniecība, bet pēc tam ievērojami nokritās arī inženierbūvju apjoms. Kopš 2016. gada nogales būvniecībā ir atsākusies izaugsme, kas lielā mērā ir saistīta ar ES struktūrfondu finansētu projektu darba atsākšanos.

Būvniecība un remonts faktiskajās cenās

miljoni EUR

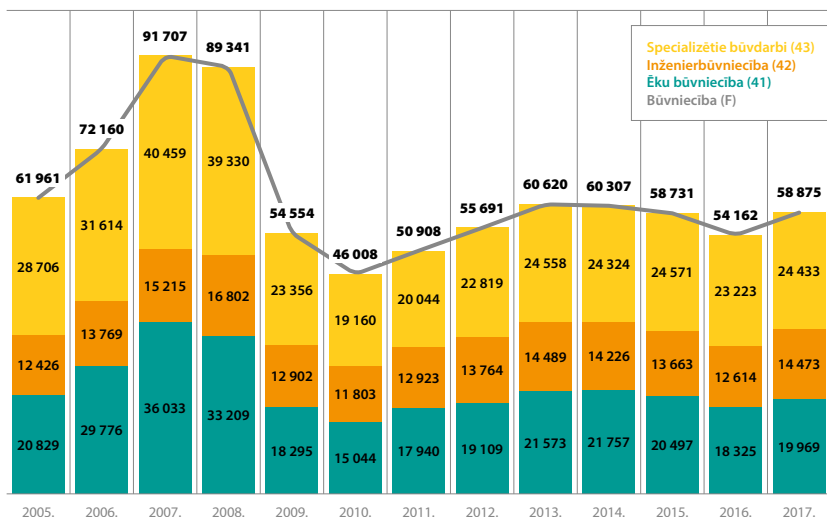
Būvniecības kopējais apjoms ietver trīs galvenās sastāvdaļas: dzīvojamo ēku būvniecību, nedzīvojamo ēku būvniecību un inženierbūvju būvniecību. Lielākā sastāvdaļa ir inženierbūves (autoceļi, ielas, tilti, ostas u. c.), kas veido apmēram pusi no nozares kopējā apjoma un ko galvenokārt ietekmē publiskais pasūtījums un ES finansējuma pieejamība. Otrā lielākā sastāvdaļa ir nedzīvojamo ēku (biroju, viesnīcu, ražotņu, skolu, slimnīcu) būvniecība, kas veido aptuveni trešdaļu un ko ietekmē gan publiskā, gan uzņēmējdarbības sektora pasūtījums. Savukārt dzīvojamo ēku būvniecība, kura veido aptuveni 10–15 % kopējā apjoma, ir atkarīga galvenokārt no mājtsaimniecību pieprasījuma.

AVOTS: CSP

Būvniecība starp Latvijas tautsaimniecības nozarēm ir 7. lielākais darba devējs. Tajā šobrīd ir aizņemti gandrīz 60 tūkstoši darbvietu jeb 6,5 % no kopējā darbvietu skaita. Rēķinoties ar nozarei raksturīgo sezonālītāti, atšķirība starp darba vietu skaitu vasarā un ziemā var sasniegt 10 tūkstošus, savukārt ietekmējot Latvijas kopējā bezdarba līmeņa svārstības par aptuveni 1 procentpunktu. Lielākā daļa (jeb aptuveni 24 tūkstoši) būvniecībā strādājošo ir nodarbināta specializētajos būvdarbos, veicot ēku nojaukšanu un būvlaukumu sagatavošanu, elektroinstalācijas ierīkošanu, cauruļvadu uzstādīšanu un būvdarbu pabeigšanu. Apmēram 20 tūkstoši ir nodarbināti ēku būvniecībā, ieskaitot projektu izstrādi. Savukārt apmēram 14 tūkstoši aizņemto darba vietu ir inženierbūvniecībā, kurā ir ietverta ceļu un dzelzceļu, pilsētsaimniecības infrastruktūras objektu būvniecība.

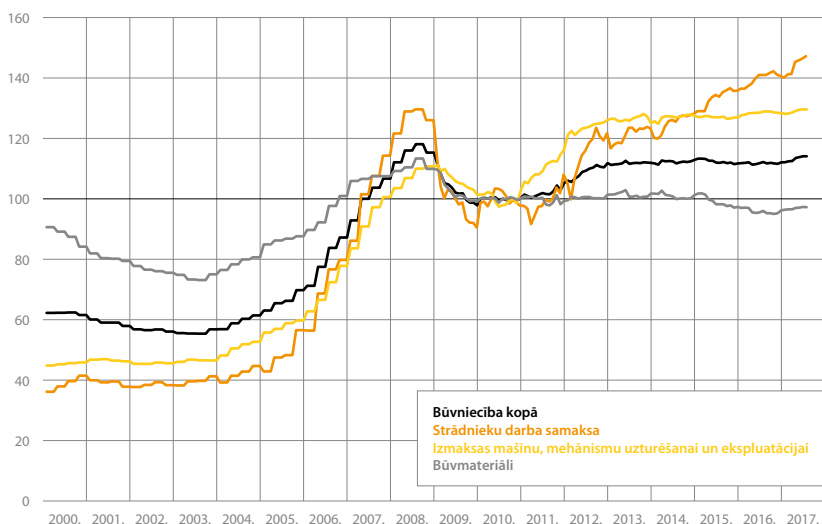
Aizņemto darba vietu skaits būvniecībā un tās apakšnozarēs

AVOTS: CSP

Būvniecības izmaksu indeksi resursu pamatgrupās

2010. = 100

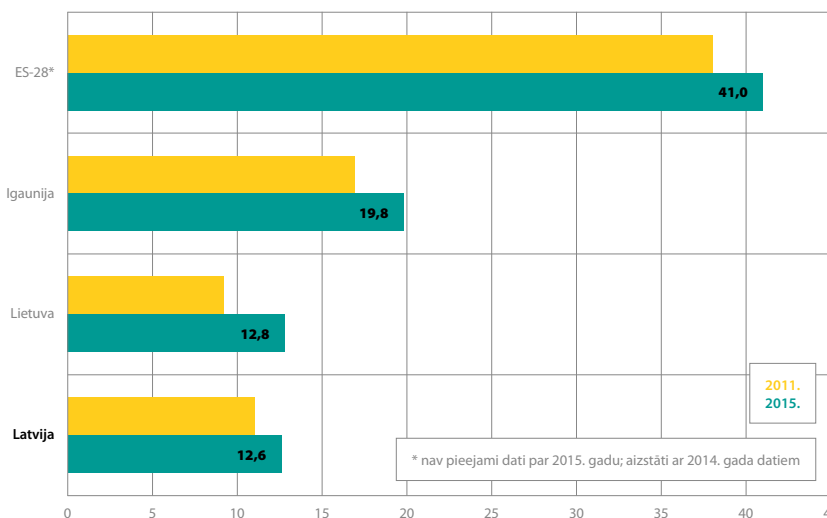
AVOTS: CSP

Būvniecības nozares izmaksas kopš 2013. gada ir bijušas samērā stabilas, taču nedaudz ir mainījusies to struktūra. Personāla izmaksu īpatsvars nozares uzņēmumu apgrozījumā laika periodā kopš 2011. gada ir palielinājies no 11 % līdz aptuveni 15 %. Strādājošo atalgojums ir visstraujāk augošā būvniecības izmaksu sastāvdaļa – to ietekmē ne tikai kopējā atalgojuma izaugsmes tendence Latvijas tautsaimniecībā, bet arī stingrākas Publisko iepirkumu likuma prasības un cīņa pret aplokšņu algām nozarē. Toties būvmateriālu izmaksas kopš 2015. gada ir nedaudz samazinājušās. Samērā nemainīgas kopš 2013. gada ir izmaksas mašīnu (mehānismu) uzturēšanai.

Būvniecības nozares produktivitāte Latvijā ir 2. zemākā starp ES valstīm. Produktivitātes atšķirības ietekmē dažāds valstu labklājības līmenis – jo bagātāka ir valsts, jo lielāka ir pasūtījumu vērtība un izceļojumi par darbu. Citās Eiropas valstīs augstāku produktivitāti nodrošina arī labāka darba organizācija, augstāks darbinieku kvalifikācijas un tehnoloģiskā nodrošinājuma līmenis. Tāpat produktivitāte ir cieši saistīta ar atalgojumu, ko vairākās valstīs reglamentē stingras minimāli izpildāmās prasības. Tādējādi būvniecības darbinieks, kurš iepriekš ir strādājis Latvijā, pēc aizbraukšanas, piemēram, uz Zviedriju, Vāciju vai citu valsti, var ievērojami paaugstināt produktivitāti, pildot līdzīgu darbu.

Produktivitāte uz vienu strādājošo būvniecības nozarē

tūkstoši EUR

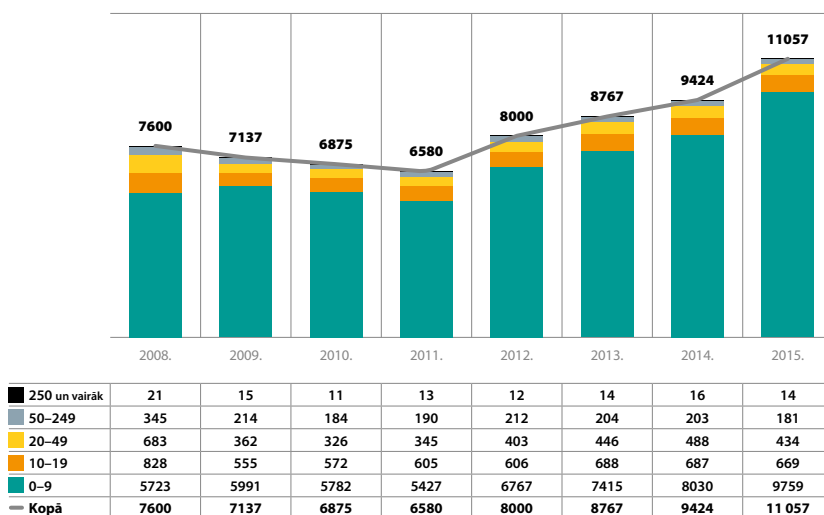

* nav pieejami dati par 2015. gadu; aizstāti ar 2014. gada datiem

AVOTS: EUROSTAT

Kopējais būvniecībā strādājošo uzņēmumu skaits kopš 2012. gada palielinās, un 2015. gadā tas pārsniedza 11 tūkstošus. Kopējā uzņēmumu skaita izmaiņas nozarē notiek galvenokārt uz mikrouzņēmumu (darbinieku skaits – līdz 9) rēķina: tie galvenokārt darbojas kā apakšuzņēmēji, un to skaits 4 gadu laikā ir gandrīz divkāršojies. Savukārt būvniecības uzņēmumu skaits pārējās darbinieku skaita grupās ir samērā stabils. Ir jāatzīmē, ka atkarībā no uzņēmumu lieluma būtiski atšķiras produktivitāte (pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto) nozarē, piemēram, lielajos būvniecības uzņēmumos (darbinieku skaits – sākot ar 250) produktivitāte var būt aptuveni 3 reizes lielāka nekā mikrouzņēmumos (darbinieku skaits – līdz 9).

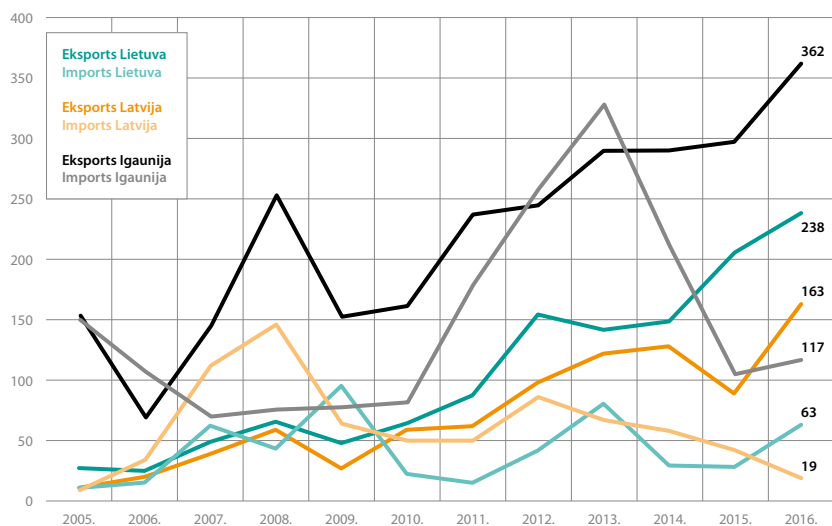
Būvniecībā strādājošo uzņēmumu skaits dalījumā pēc nodarbināto skaita

AVOTS: CSP

Būvniecības pakalpojumu eksports un imports

miljoni EUR

AVOTS: BALTIJAS VALSTU CENTRĀLO BANKU DATI

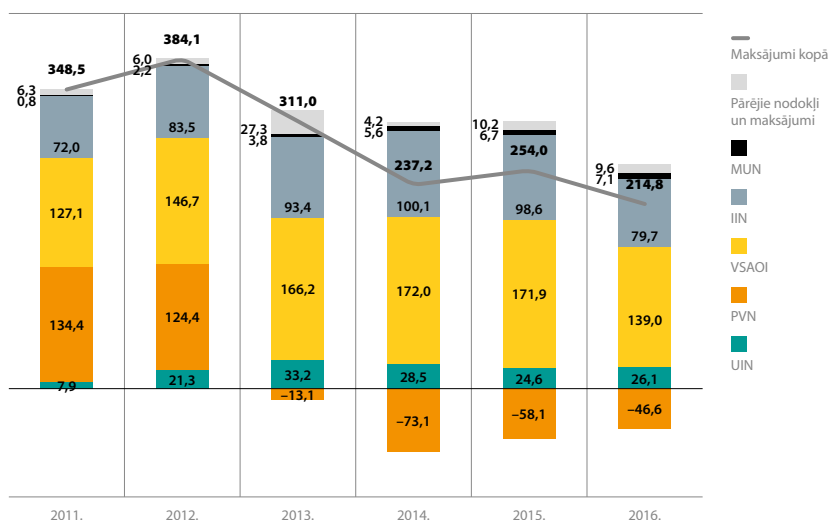
Būvniecības nozare lielāko daļu veikto darbu izpilda iekšējā tirgū, tādējādi būdama ļoti atkarīga no vietējās ekonomikas situācijas. Tomēr noteikta daļa darbu tiek veikta arī ārpus valsts, palīdzot gan nodrošināt papildu ieņēmumus, gan diversificēt riskus ekonomikas lejupslīdes gadījumā. Latvijas būvniecības nozares eksporta apjoms pēdējās desmitgades laikā ir palielinājies, un 2016. gadā tas sasniedza 163 miljonus eiro; Baltijas kaimiņvalstu vidū tas ir zemākais rādītājs. No otras puses, Latvijā pēdējos gados ir pakāpeniski samazinājies būvniecības pakalpojumu importa apjoms, kas 2016. gadā sasniedza tikai 19 miljonus eiro. Tādējādi būvniecības pakalpojumu starptautiskā bilance (eksports mīnus imports) Latvijā kopš 2010. gada ir pozitīva.

Būvniecības nozare samaksā nodokļus vairāk nekā 200 miljonus eiro gadā. 2013. un 2014. gadā nozares samaksātie nodokļi būtiski samazinājās, kas ir skaidrojams ar pārmaksātā pievienotās vērtības nodokļa (PVN) atmaksas palielināšanos. Lielākos būvniecības uzņēmumu maksājumus budžetā veido darbaspēka nodokļi (valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas – VSAOI, iedzīvotāju ienākuma nodoklis – IIN, mikrouzņēmumu nodoklis – MUN) un uzņēmumu ienākuma nodoklis (UIN).

Būvniecība nodrošina svarīgu pieešu valsts budžetam – tās samaksātie nodokļi 2016. gadā veidoja 2,8 % Latvijas kopbudžeta ieņēmumu. Šis iemaksas budžetā ir samērojamas ar finansējumu atsevišķām nozīmīgām funkcijām vai nozarēm, piemēram, izdevumiem augstākajai un profesionālajai izglītībai (253 miljoni eiro) vai kultūrai un atpūtai (176 miljoni eiro).

Būvniecības nozares maksājumi budžetā

miljoni EUR

AVOTS: VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTS

LIELS APJOMS BŪS MĀJOKĻU BŪVNICĪBĀ

Ekonomists Pēteris Strautiņš prognozē strauju mājokļu tirgus attīstību, turklāt pieprasījumam paredzams lēcienveida raksturs, kam savlaicīgi jāgatavojas

Pirms aplūkojam būvniecības nozari korektāk, proti, dažādos sektoros, kāds ir kopējais novērtējums nosacītajam gadam?

Nozare noteikti būs viena no straujāk augošajām, salīdzinot ar citām, vairāku gadu garumā: 2017., 2018., 2019. gads; domāju, ka arī nākamās desmitgades sākums.

Par spīti bažām, ka var samazināties t. s. Eiropas naudas plūsma?

Man tādu bažu nav. Atcerēsimies kaut 6–7 miljardus eiro vērtu projektu *Rail Baltica* un to, ka apmēram puse šīs naudas paliks Latvijā. Noteikti attīstīsies arī mājokļu tirgus, jo cilvēkiem, kuri šobrīd dzīvo t. s. sērījveida mājās, būs gan vēlme, gan iespēja nopirkt kaut ko labāku. Jā, ar zināmām bažām var runāt par ko citu – ka pieprasījumam būs lēciena raksturs, tomēr uzņēmumiem, manuprāt, ir zināms, ka lēciens būs, un tie var savlaicīgi sagatavoties, piemēram, meklēt darbiniekus Latgalē, Lielbritānijā – visur pēc kārtas.

Kādi ir argumenti pārliecībai, ka būs lielāka rosība mājokļu tirgū?

Ir skaidrs, ka cilvēku ienākumi Latvijā aug. Protams, tas nevar notikt, kā saka, no zila gaisa, tomēr eksporta nozares Latvijā ir kopumā labā stāvoklī un spēs ļoti normāli attīstīties. Jā, es zinu viedokli, ka t. s. treknajos gados mājokļu ir sabūvēts daudz, pēc tam bija krīze un problēmas sabūvēto pārdot. Tomēr kaut kāds nepārdoto mājokļu apjoms tirgū ir vienmēr, Ķīnā tādas ir veselas pilsētas, tomēr paralēli notiek jauna būvniecība. Ja mēs skatāmies uz statistiku, Latvijā starp citām Eiropas Savienības (ES) valstīm ir vislielākais to cilvēku īpatsvars, kuri dzīvo mājās, kurās ir vismaz 10 dzīvokļu. Protams, starp šādām mājām Rīgas gadījumā būtu arī Alberta

ielas Nr. 12, Nr. 16 u. tml., tomēr ir skaidrs, ka vairums nav tādas. Tas nenozīmē, ka šādas mājas būtu kaut kā antihigiēniskas, draudētu sabrukt vai būtu citādi sliktas, tomēr, atkārtosot, manuprāt, tur dzīvojošie cilvēki neizbēgami gribēs nopirkt ko labāku. Padomāsim no citas puses: kur cilvēks var tērēt lielākus ienākumus? Mūsdienās apgērbs maksā lēti, mode *zīmēties* ar auto Latvijā pamazām pāriet, tāpēc ir tikai loģiski, ja papildu nauda tiek tērēta dzīves apstākļu uzlabošanai mājokļa formā. Tas, kādā mājoklī tu dzīvo, nosaka tavu pašsajūtu. Protams, ir grūti prognozēt, ko tieši pirks – dzīvokļus t. s. rindu mājās kaut kur Rīgas nomalē vai jaunos daudzdzīvokļu namu projektos vai privātmājas. Pirms 10 gadiem man likās, ka īpaša rosiņa būs privātmāju segmentā, ko gan, starp citu, ir vieglāk fiksēt mazumtirdzniecības, bet ne būvniecības nozares statistiskā, jo šajā segmentā visā pasaulē ir zināmas problēmas ar likumu ievērošanu... Lai nu kā, šobrīd šķiet, ka mainās intelektuālā mode un pievilcīga kļūst dzīvošana kompakti, dzīvokļos. Apmēram 70 % rīdzinieku šobrīd dzīvo t. s. sērījveida mājās, un domāju, ka daļa no viņiem pirks ko labāku. Savukārt viņu iepriekšējie dzīvokļi būs pieņemami vērtīgi, lai kaut ko nojauktu. Nē, tajos uzsūksies cilvēki no citām Latvijas daļām, mazliet arī no citām valstīm. Mazliet skumji sakot – Rīgā nekas tukšs nepaliks un nesabruks, kaut kas paliks tukšs un sabruks citur.

Lai mājokli nopirktu, vairumā gadījumu ir nepieciešams bankas aizdevums. Kāda ir banku gatavība kreditēt fiziskās personas?

Es domāju, ka bankas ir ļoti motivētas kreditēt. Mani vispār uzjautrina šīs mūžīgās aizdomas, ka bankas negrib kreditēt – tas ir tas pats, kas domāt, ka

„Noteikti attīstīsies arī mājokļu tirgus, jo cilvēkiem, kuri šobrīd dzīvo t. s. sērījveida mājās, būs gan vēlme, gan iespēja nopirkt kaut ko labāku,” norāda ekonomists Pēteris Strautiņš.

maiznieks negrib cept maizi... Bez kredītešanas bankas, vismaz tās, kas strādā iekšējā tirgū, nevar dzīvot. Ir jāatceras arī par ļoti zemajām procentlīkmēm vispār – šobrīd Jānītis vai Pēterītis var aizņemties lētāk, nekā pirms 10 gadiem Vācijas vai ASV valdība. Ja es kaut kur publiskajā telpā pamanu virsrakstus *Turpina samazināties mājāsaimniecībām izsniegto kredītu daudzums*, tad ir jāsaprot, ka te ir jāierēķina arī tie savulaik izsniegtie kredīti, kas peļņu nenes. Pēc maniem aprēķiniem, 2017. gada II ceturksnī mājāsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu apjoms, salīdzinot ar periodu gadu iepriekš, ir palielinājies par apmēram 2,3 %. Jā, protams, šāds

pieaugums nav 30 % kā treknajos gados, bet es arī negribētu, ka ir šāds temps. Patiesībā Latvijā ir milzīgs aizņemšanās potenciāls mājāsaimniecību daļā: mums hipotekārie kredīti veido apmēram 20 % no valsts IKP, savukārt ES vidēji ir 60–70 %. Un katrs procentpunkts ir 260 miljonu eiro!

Mājokļu kvalitāte. Savulaik bija tādi dzēli ieteikumi nepirkt neko, kas ir būvēts 2005.–2008. gadā.

Ir bijušas problēmas, nepateikšu neko jaunu. Tomēr, es domāju, ir palielinājies darba ražīgums, kas, savukārt, nozīmē, ka nav jānodarbina tik daudz cilvēku, cik buma laikos. Savukārt tik liels cilvēku skaits gandrīz neizbēgami nozīmēja arī problēmas ar darba kvalitāti. Par labu ir nākusi arī uzņēmumu specializācija: mazliet vienkāršoti izsakoties – ja cilvēks kaut ko vienu dara ik dienu, viņš to iemācās. Turklāt Latvijā veidojas industrija, kas ražo ēku moduļus – pagaidām tie gan lielākoties tiek eksportēti, tomēr, domāju, veidosies pieprasījums arī Latvijā. Un šādas industriālas metodes nodrošina gan ātrumu, gan noteiktu kvalitāti. Attīstītājiem un būvniekiem ir, iespējams, rūpīgāk jādomā par to, kas cilvēkiem nākotnē reāli būs vajadzīgs. Es saprotu, ka mājokļa platība un apdares kvalitāte ir dažādas parādības, tomēr man ir bažas, ka turpināsies jaunu, bet nelielu dzīvokļu būvniecība. Mazajiem dzīvokļiem, protams, ir sava auditorija, tomēr kopumā nebūtu labi, ja cilvēks vēlas pāriet ne tikai uz jaunu, bet arī lielāku mājokli, savukārt tirgū tādu īsti nav.

Kā attīstīsies biroju ēku segments?

Attīstība būs pilnīgi noteikti. Ja mēs kaut salīdzinoši nesenā pagātnē, sākot ar 2000. gadu, paskatāmies, kā ir audzis dažādu pakalpojumu eksports (es te nerēķinu tranzītu), tad mēs redzam vētrainu izaugsmi, piemēram, IT pakalpojumu eksports 2016. gadā bija trīs vai četras reizes lielāks nekā 2000. gadā. Un paralēli ir tas, ka jābūt 10–12 kvadrātmetriem uz vienu strādājošo šajā nozarē. Tātad būs arī pieprasījums pēc birojiem. Ja jūs paskatāties uz biroju īres cenām Rīgā, tad, jā, tās nav sevišķi augstas, tomēr galvenā problēma ir tā, ka tirgū nav vajadzīgā produkta. Rezultātā man Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras cilvēki ir teikuši, ka pērn Latvija lielā mērā šā iemesla dēļ ir zaudējusi vienu projektu mēnesi. Lietuvā bija

sabūvēts, savukārt pie mums nebija. Tā ir bijusi liela kļūme – man grūti spriest, kā – attīstītāju, celtnieku, banku? Iespējams, arī bankas ir bijušas pārāk piesardzīgas, vēloties redzēt iepriekš noslēgtus īres līgumus, kas nav īsti pamatoti, jo neviens potenciālais īrnieks negaidīs gadu divus, kamēr viņam uzbūvēs biroju. Īsi sakot, šī kavēšanās ir radījusi reālu kaitējumu. Ja mēs paskatāmies šo pakalpojumu daļu, kas nav finanšu vai IT, bet dažādi zvanu centri u. tml., mēs redzam, ka pērn šajā daļā pieaugums sāka bremzēties, savukārt tur, kur biroji ir sabūvēti, piemēram, Igaunijā un Lietuvā, pieaugums ir labs. Es ceru, ka problēma pamazām risināsies, jo ir jauni projekti – *Jaunā Teika*; kaut ko lielu būvēs pretī *Spice*; vēl citi, bet tie tirgū parādīsies 2018.–2020. gadā, un ir jātur īkšķi, lai neizrādās, ka par vēl.

“
Ēnu ekonomika samazināsies, ne tikai pateicoties kādiem valsts pasākumiem, bet galvenokārt mainoties ekonomikas struktūrai un izvietojumam Latvijā

Sabiedriskas nozīmes ēkas.

Ir skaidrs, ka šis tas ir sabūvēts par daudz – visi šie peldbaseini dziļi laukos, rekonstruētās skolas, kas, visticamāk, drīz būs jāver ciet. Savukārt, ja mēs runājam, piemēram, par augstākās izglītības koncentrēšanos Rīgā, tad te process vēl nav noslēdzies, kas nozīmē, ka būs arī būvniecības projekti, piemēram, Latvijas Universitātei.

Ja runa ir par mazumtirdzniecības apjomiem, tad... tas man atgādina Latvijas attīstības modeli *vai nu nenotiek nekas, vai arī notiek viss*, atvairinoties par ironiju, piemēram, *Origo* būvēs, *Alfa* būvēs, es nemazu nerunāju par lielo *Akropoles* projektu.

Kādas ir prognozes par finansējumu autoceļiem?

Es iepriekš teicu, ka runas par Eiropas naudas apsīkšanu mani nesatrauc, un tā arī ir, tomēr ir jāatzīst – ja ceļu būvētājiem pēc 2019./2020. gada neatra-

dīs naudu, tad būs nelāgi. Paliks līdz galam nepadarīti darbi, un nebūs jaunu.

Es tomēr domāju, ka ne tikai Latvijas IKP augs straujāk, nekā ir ierakstīts vidēja termiņa darbības stratēģijā, bet arī nodokļu ieņēmumi palielināsies straujāk. To ir grūti pierādīt kādam Briselē, tomēr es domāju, ka ēnu ekonomika samazināsies, ne tikai pateicoties kādiem valsts pasākumiem, bet galvenokārt mainoties ekonomikas struktūrai un izvietojumam Latvijā. Iedomājieties cilvēku, kurš strādā dziļā nomalē gaterī, kas pērk nelegālus kokus, cigaretes viņš pērk no kaimiņa utt. Tad viņš atbrauc uz Rīgu, sāk strādāt lielā uzņēmumā, norēķinās ar karti – viņam pilnīgi viss mainās. Īsi sakot, ēnu ekonomika samazināsies, budžetā būs vairāk naudas, attiecīgi tā jau būs, kā saka, politiskā izvēle, kur šo naudu tērēt. Ceru, ka no nacionālā budžeta papildu naudas kaut kas tiks arī ceļiem.

Ja runā par Eiropas finansējumu, kas ir nonācis un nonāk būvniecībā, publiskais pasūtījums ir jo būtisks pašvaldību līmenī. Un rezultāts ir tāds, ka pat nelielās pilsētās notiek vērienīgi būvdarbi.

Jā, un dažas rezultātā ir sakoptas kā konfektes, piemēram, Smiltene. Kas cits – ja uz šādu pilsētu neatnāk kādi lieli ražotāji vai negaidīti paši vietējie neizrāda aktivitāti, šādu pilsētu pastāvēšanai, delikāti izsakoties, tālākā perspektīvā vienalga ir grūti saskatīt pamatojumu. Ar to vien, ka ielas ir labā kārtībā un strūklaka centrā, nepietiks. Tāpēc spriest par to, vai būvniecības apjoms saglabāsies šajā jomā, ir grūti – viss ir atkarīgs no ekonomiskās aktivitātes pašās pilsētās.

Savukārt Rīgas gadījumā ir pilnīgi skaidrs, ka iedzīvotāju skaits pieaugs. Medijos kļūst pilnīgi idiotiskas līdzšinējo tendenču ekstrapolācijas, ko patiesībā par prognozēm saukt nevar. Nacionālās attīstības plānā ir teikts, ka to Latvijas iedzīvotāju īpatsvaram, kas dzīvo Rīgā un tās tuvākajā apkaimē, ir jāsamazinās. Piedošanu, bet nekas tāds nenotiks! Iedzīvotāju skaits Rīgā oficiāli sāka augt pērn, visticamāk, reāli tas sākas jau agrāk. Tas nozīmē, ka Rīgā būs jābūvē infrastruktūra. Jau tagad šajā (Skanstes ielas) rajonā vakarpusē ir grūti aizklūt prom, citiem vārdiem sakot, bez ziemeļu savienojuma būs grūti. Rīga turpina funkcionēt bez normāla apvedceļa, jo tas, kas ir, ir tālu no pilsētas, turklāt neveido pilnu apli. ♦

BŪVNIECĪBAS UZŅĒMUMU TOP 100

2016. gadā būvniecības nozares apgrozījums, salīdzinot ar 2015. gadu, saruka par 17,8 % un veidoja 1,4 miljardus eiro. Šī tendence atspoguļojas arī TOP 100 būvniecības uzņēmumu finanšu pārskatos: lielākajai daļai 2016. gadā ir fiksēts apjomīgs apgrozījuma kritums, daļai – mērens pieaugums. Tomēr nozares nozīmīgākie uzņēmumi ir spējuši saglabāt savas pozīcijas tirgū un stabilu darbinieku skaitu. Būvniecības uzņēmumu TOP 100 veidošanā ir izmantoti 2016. gada dati par uzņēmumu kopējo apgrozījumu, kā arī darbinieku skaitu un samaksātajiem nodokļiem

Nr.	Firma	Kopējais apgrozījums (firmas.lv), EUR	Vidējais nodarbināto skaits (VID)	Samaksāto nodokļu kopsumma (VID)	t. sk. IIN	t. sk. VSAOI
1.	AS UPB*	115 332 573	535	6 102 120	1 683 910	4 515 000
2.	LNK INDUSTRIES uzņēmumu grupa**	71 355 875	473	704 530	806 560	1 413 860
3.	VAS LATVIJAS AUTOCEĻU UZTURĒTĀJS	64 482 857	1347	17 927 000	3 944 780	7 222 000
4.	Ceļu būves firma SIA BINDERS	55 100 606	337	192 000	756 190	1 526 850
5.	SIA MERKS	45 144 291	88	1 557 920	477 140	800 170
6.	SIA LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS	44 299 939	366	1 292 320	821 820	1 970 900
7.	AS A. C. B.	34 145 672	266	501 640	845 690	1 507 570
8.	AS BMGS	33 180 337	380	1 721 090	1 266 630	1 799 640
9.	SIA SKONTO BŪVE	31 148 941	115	2 611 730	437 320	735 510
10.	SIA ABORA	30 188 917	66	184 630	162 670	274 410
11.	SIA VELVE	30 167 219	98	1 035 720	369 310	611 420
12.	SIA CITRUS SOLUTIONS	28 166 160	255	2 196 000	882 170	1 595 440
13.	SIA ARČERS	27 490 231	107	314 560	416 650	749 910
14.	AS RERE GRUPA***	23 732 184	181	1 774 055	1 112 827	661 228
15.	SIA TILTS	23 238 234	286	629	452 440	877 740
16.	SIA UPB NAMS	22 794 185	81	74 790	269 430	478 110
17.	SIA SALDUS CEĻNIEKS	21 699 676	124	684 190	505 790	587 760
18.	SIA OSTAS CELTNIEKS	21 068 942	383	1 296 560	1 028 270	1 781 870
19.	AS CEĻU PĀRVALDE	19 521 238	362	2 133 720	752 370	1 366 420
20.	SIA ENERGOREMONTS RĪGA	19 091 759	202	1 406 490	578 330	1 061 530
21.	SIA STRABAG	18 605 270	123	55 620	367 800	642 950
22.	SIA BELAM-RĪGA	17 034 811	141	5 012 410	1 220 160	441 860
23.	SIA RECK	15 885 806	171	878 000	422 770	768 650
24.	SIA S. B. C.	15 616 052	157	2 870 000	555 520	790 580
25.	SIA 8 CBR	15 254 436	205	556 630	374 760	716 370
26.	SIA LEMMINKAINEN LATVIJA	14 920 301	110	-40 540	370 240	694 000
27.	SIA PRIMEKSS	14 796 795	136	177 361	537 630	1 010 830
28.	SIA SELVA BŪVE	14 464 537	59	-602 070	102 290	182 200
29.	SIA MONUM	13 762 882	71	-43 220	183 270	329 770
30.	SIA VIA	12 215 936	155	7 730 000	468 870	780 670
31.	SIA RĪGAS PILSĒTBŪVNIKS	12 156 604	186	258 970	309 080	569 000
32.	SIA LDZ INFRASTRUKTŪRA	12 013 323	369	1 938 770	868 560	1 647 960
33.	SIA WOLTEC	11 500 679	272	965 740	570 650	1 086 220
34.	SIA CEĻI UN TILTI	10 746 675	201	-38 410	418 710	764 530
35.	SIA NEWCOM CONSTRUCTION	10 320 321	124	-69 450	160 200	292 330
36.	SIA LIMBAŽU CEĻI	9 807 555	148	575 690	352 420	667 060
37.	SIA MODULS-RĪGA	9 181 527	142	702 950	401 320	681 040

38.	SIA AIMASA	9 063 238	37	-256 370	47 260	82 210
39.	SIA RĪGAS TILTI	9 033 662	281	1 801 170	603 000	1 049 050
40.	SIA ARČERS SK	8 281 173	94	-156 250	213 880	631 440
41.	SIA CEĻU, TILTU BŪVNIKS	8 168 225	162	1 822 050	353 860	686 060
42.	SIA VEGA 1	7 705 472	103	519 540	189 650	565 810
43.	SIA TALCE	7 442 711	106	195 490	257 560	481 080
44.	SIA ROADDEKS	7 145 399	83	692 810	267 280	448 860
45.	SIA RCBS	6 613 757	130	38 770	217 150	356 800
46.	SIA PRO DEV	6 408 422	69	-187 580	122 660	168 380
47.	SIA RUBATE	6 146 674	87	183 510	126 670	251 470
48.	SIA BALTIC CONSTRUCTION COMPANY (BCC)	6 011 235	278	-11 040	108 540	205 490
49.	SIA KORO BŪVE	5 877 583	46	-433 110	123 310	191 640
50.	SIA JĒKABPILS PMK	5 790 706	188	775 830	327 870	631 270
51.	SIA CAVERION LATVIJA	5 684 624	66	1 283 190	297 930	531 220
52.	SIA LATGALES CEĻDARIS	5 614 582	76	338 300	116 090	211 360
53.	SIA RIGENSI	5 514 792	91	-77 260	158 230	281 090
54.	SIA PK SERVISS	5 424 145	79	292 080	198 630	374 490
55.	SIA CBF Ļ-KO	5 369 486	103	441 750	210 450	315 640
56.	SIA LC BŪVE	5 173 546	57	10 160	70 650	145 250
57.	SIA AIZPUTES CEĻINIEKS	5 165 442	94	89 920	224 040	382 160
58.	SIA TORENSBERG	5 113 359	100	191 550	150 360	266 070
59.	SIA ELTEL NETWORKS	4 719 471	111	537 870	259 450	485 630
60.	SIA MIKOR	4 659 465	89	596 410	202 930	387 390
61.	SIA BILDBERG	4 644 691	63	-133 500	83 260	122 010
62.	SIA PICHE	4 569 381	63	356 880	164 000	265 430
63.	SIA DELTA EM	4 533 582	49	681 000	313 000	348 000
64.	SIA FIRMA UPTK	4 436 770	49	680 88	313 220	348 360
65.	SIA KVĒLE	4 225 201	131	733 310	331 911	488 010
66.	SIA NEGOCIO	4 164 666	25	270 440	49 190	55 000
67.	SIA LAFIVENTS	4 153 924	69	156 020	187 390	322 080
68.	SIA KATLINIEKS	4 106 647	66	950 420	418 290	432 920
69.	SIA BALTPROJEKTS	3 947 638	14	27 170	16 470	30 350
70.	SIA RĪGA RENT	3 853 128	32	-41 880	69 940	107 760
71.	SIA BAU ID	3 766 737	53	98 890	86 590	138 750
72.	SIA REMUS ELEKTRO	3 683 004	78	484 380	182 230	323 220
73.	SIA VOLTS-1	3 591 259	83	399 090	120 780	253 290
74.	AS SILTUMELEKTROPROJEKTS	3 549 069	75	419 250	129 280	240 780
75.	SIA MĀRUPES CEĻINIEKS	3 525 824	49	-191 740	83 680	146 830
76.	SIA TEAM PREFABTEC	3 275 073	41	845 810	152 960	266 430
77.	SIA WESEMANN	3 264 435	52	90 040	97 160	178 570
78.	SIA RKF TRANSCELTNIKS	3 264 130	46	381 220	80 300	128 180
79.	SIA KMK PROJEKTS	3 202 720	53	491 650	162 560	222 460
80.	SIA LAGUTA	3 166 448	15	128 620	48 940	29 400
81.	SIA ELSANA	3 141 892	46	242 410	107 510	196 090
82.	SIA ANZĀGE	3 074 065	51	-34 790	58 040	105 430
83.	SIA JUN	3 054 198	59	68 050	125 270	215 040
84.	SIA ĶĒKAVA-PMK	3 030 914	21	36 410	51 300	90 620
85.	AS BŪVUZŅĒMUMS RESTAURATORS	2 877 335	94	119 520	116 950	202 200
86.	SIA BORG	2 863 503	119	93 880	99 170	175 320
87.	SIA LIKTENIS	2 857 530	66	976 640	155 610	273 920
88.	SIA KESTO	2 812 446	42	16 340	70 370	136 240
89.	SIA MĪTAVAS STATUSS	2 797 511	39	95 590	91 700	138 300
90.	SIA A-LAND	2 767 429	70	456 310	152 340	288 530
91.	AS UGRA	2 712 417	39	-15 280	54 750	86 080
92.	SIA RKF L. E. O.	2 644 664	46	227 040	96 080	164 940
93.	SIA PRISTIS	2 644 185	33	366 730	73 910	133 340
94.	SIA UNION ASPHALTTECHNIK	2 602 416	39	50 600	79 090	151 810
95.	SIA E BŪVVADĪBA	2 600 721	31	-140 410	43 890	81 290
96.	SIA BRĒĶU STUDENTI	2 594 674	49	97 450	86 210	160 840
97.	SIA TALSU SPRIEGUMS	2 585 669	83	424 370	163 950	325 790
98.	SIA R. K. C. F. RENESANSE	2 564 786	36	45 380	66 330	113 880
99.	SIA OŠUKALNS CELTNIECĪBA	2 520 695	57	213 690	53 520	122 650
100.	SIA KURZEMES BŪVSERVISS	2 519 589	28	372 560	65 160	84 220

* uzņēmumu grupas konsolidētais pārskats

** uzņēmumu grupa, kurā ietilpst AS LNK Industries, AS Latvijas tilti, SIA TTS, SIA Enfort

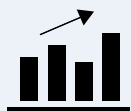
*** uzņēmumu grupa, kurā ietilpst SIA RERE būve, SIA RERE vide, SIA RERE meistari

ELEKTRONISKĀ DARBA LAIKA UZSKAITE BŪVNICĪBĀ

SISTĒMAS IEVIEŠANAS MĒRĶI

Objektīvi dati par
nostrādātajām stundām
kontrolējošo iestāžu darbam

Priekšnosacījums efektīvai
minimālā atalgojuma līmeņa
ieviešanai

Uzņēmumi varēs izmantot
informāciju, lai **analizētu**
darbinieku produktivitāti

KUR JĀIEVIEŠ?

**Trešās grupas jeb
sabiedriski nozīmīgās
būvēs, t. i.:**

- būvēs ar vairāk nekā **5 virszemes stāviem**
- būvēs ar vairāk nekā **1 apakšzemes stāvu**
- publiskās ēkās, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā **100 cilvēkiem** u. c.

Būvdarbos, kuru
apjoms **pārsniedz**
1 miljonu eiro

REĢISTRĒŠANĀS VEIDI

Magnētiskā
karte

Mobilā
lietotne

Iezvana
pieeja

SMS
u. c. risinājumi

REĢISTRĒŠANĀS KĀRTĪBA

Ienākot un izejot
no būvlaukuma

Par reģistrēšanos ir
atbildīgs pats
darbinieks

Slēgtajos būvlaukumos
jāreģistrē visas personas,
kas ienāk un iziet

DATU GLABĀŠANA

līdz 2019. gadam
ģenerāluņēmējs
datus glabās pie sevis

2019

ar 2019. gada 1. janvāri
apstrādātus datus
nodos vienotā datubāzē

Ministru kabinetā nolemts datubāzes turētāja funkciju deleģēt **Latvijas Būvuzņēmēju partnerībai**

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

Latvijas Būvuzņēmēju partnerība ir sabiedriska un neatkarīga organizācija. Tajā apvienojušies vairāk nekā 30 lielākie Latvijas būvuzņēmēji. Partnerības mērķis ir veidot ilgtspējīgu būvniecības nozari, kuras pamatā ir drošība, kvalitāte, ilgtermiņa atbilstība un nozares konkurētspēja. Latvijas Būvuzņēmēju partnerība nemitīgi strādā, lai veidotu un uzturētu dialogu starp būvniecības nozari un Latvijas valsti, rosinot pozitīvas pārmaiņas, kas sekmētu izvirzītā mērķa sasniegšanu.

latvijasbuvnieki.lv

facebook.com/BuvuznemejuPartneriba

twitter.com/Buvuznemeji

